

”It’s like home away from home.”

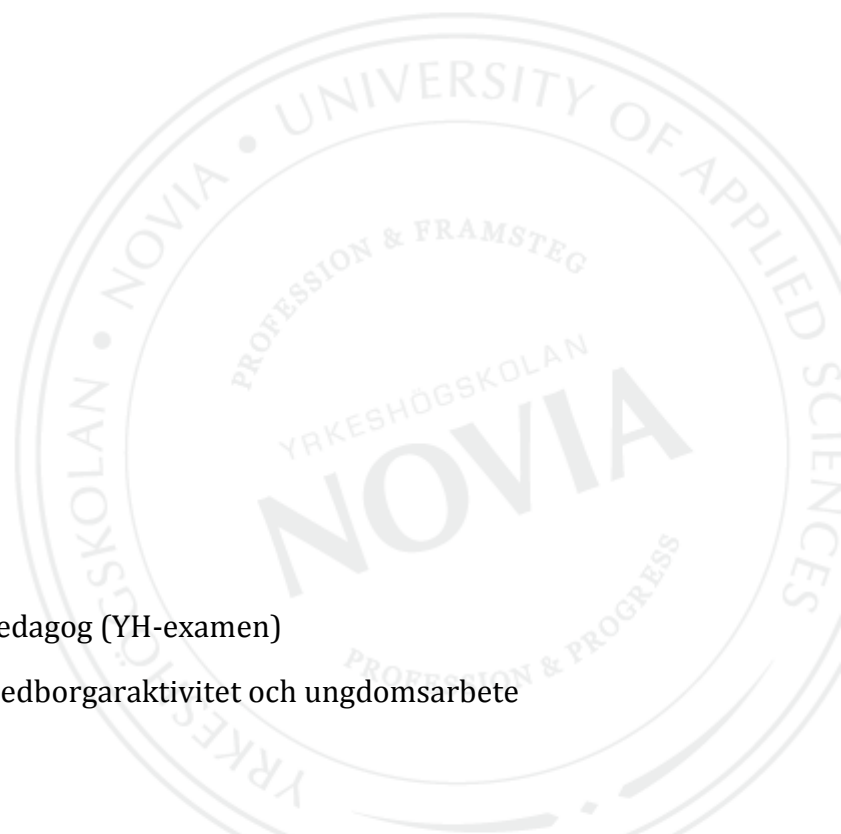
En studie om känsla av sammanhang bland studerande tillhörande en sexuell minoritet

Julia Nyback

Examensarbete för Samhällspedagog (YH-examen)

Utbildningsprogrammet för medborgaraktivitet och ungdomsarbete

Åbo, 2014

EXAMENSARBETE

Författare: Julia Nyback

Utbildningsprogram och ort: Medborgaraktivitet och ungdomsarbete, Åbo

Inriktning/alternativ/Fördjupning: Samhällspedagog

Handledare: Mona Bischoff

Titel: "It's like home away from home" – En studie om känsla av sammanhang bland studerande tillhörande en sexuell minoritet

Datum 13.5 2015

Sidantal 43

Bilagor 4

Abstrakt

Finländska studier visar att unga som tillhör en sexuell minoritet mår sämre än andra ungdomar (Lehtonen & Mustola 2004, Alanko 2013) och att de behöver stöd under studietiden. I USA finns på en del campus speciella resurscenter som stöder ungdomar som hör till en sexuell minoritet (Kane 2013, HRC, 2014)

Målsättningen med studien var att visa hur verksamhet vid ett universitet eller en högskola kan stöda studerande som tillhör sexuella minoriteter. Studien bygger på Antonvskys (1987) teori om känsla av sammanhang och har gjorts som en intervjustudie. Den utfördes i USA, East Carolina University.

Resultatet från studien visar att det som stöder KASAM är att man blir accepterad som man är i skolan och privat och även att den sexuella identiteten inte är hela identiteten. Att ha ett socialt nätverk och stöd från familj och vänner, samt att kunna vara stöd för andra är viktiga faktorer för att ha hög KASAM. Genom att vara delaktig genom att planera verksamhet och aktiviteter, höjs känslan av sammanhang. Faktorer som sänker KASAM är mobbning, diskriminering och trakasserier, att endast bli sedd som sin sexualitet känns diskriminerande och att vara utanför, p.g.a. sin sexuella läggning.

Språk: Svenska Nyckelord: välmående, ungdomar, sexuella minoriteter, KASAM, HBTQ,

BACHELOR'S THESIS

Author: Julia Nyback

Degree Programme: Civic Activity and Youth Work

Specilization: Barchelor of Humanities

Supervisor: Mona Bischoff

Title: "It's like home away from home" – A study about sense of coherence among students identifying as a sexual minority

Date 13. 5 2015

Number of pages 43

Appendices 4

Summary

Finnish studies show that young people who belong to a sexual minority are feeling worse than other adolescents (Lehtonen & Mustola 2004, Alanko 2013) and that they need support throughout the years they are studying. On some campuses in the US there are special resource centers that support young people who belong to a sexual minority (Kane 2013, HRC, 2014).

The aim of the study was to show how activity at a University or College can support students belonging to sexual minorities. The study is based on Antonvskys (1987) theory of sense of coherence and is an interview study. It was conducted in the US, East Carolina University.

Results from the study show that factors that supporting the SOC is that the students are accepted as they are, in school and private life and also that sexual identity is not their whole identity. Having a social network and support from family and friends, and to be able to support others are important factors. To participate in activities by planning and organizing activities, increased SOC. Factors that lower SOC is bullying, discrimination and harassment. To be seen only as their sexuality feels discriminatory as well as being left outside, because their sexual orientation.

Language: Swedish

Key words: wellbeing, youth, sexual minority, SOC, LGBT

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	1
1.2	Syfte och målsättning med studien	2
1.3	Examensarbetets uppbyggnad	2
2	KASAM och dialog som teoretisk utgångspunkt	3
2.1	KASAM, en begreppsförklaring	3
2.2	Dialog som stöd för att uppnå KASAM	6
3	Beskrivning av HBTQ ungdomars situation	8
3.1	Upplevelse av välbefinnande bland HBTQ ungdomar	8
3.2	Skola och fritid	10
3.3	HBTQ ungdomar och samhället	11
3.3.1	Normer i samhället och behov av förebilder	12
3.3.2	Religiösa samfund och homosexualitet	14
3.4	HBTQ och diskriminering	14
3.5	Trakasserier och mobbning	16
4	Resurscentret, LGBT Resource Office	17
4.1	Bakgrund	17
4.2	Verksamhet	17
5	Processbeskrivning	19
5.1	Datainsamling	20
5.2	Dataanalys	20
5.3	Etiska frågor	21
5.4	Studiens genomförande	21
6	Resultatredovisning	23
6.1	Privatliv	23
6.2	Studielivet på campus	25
6.3	Resurscentret och diskussionsgruppen	27
7	Resultatdiskussion	30
7.1	Vilka faktorer stöder KASAM bland HBTQ studerande?	30
7.2	Vilka faktorer försvagar KASAM bland HBTQ studerande?	32
7.3	Verksamhet som kan användas för att stöda HBTQ studerande	34
7.4	Sammanfattning	36
8	Kritisk granskning	37
8.1	Teorisökning	38

8.2	Metodval.....	39
8.3	Genomförande av studien och analys av materialet.....	39
9	Utveckling av verksamhet för HBTQ unga i Finland.....	40
10	Avslutning	42
	Källor	43

Bilagor

	Begrepp	46
	Informationsbrev.....	48
	Intervjufrågor	49
	Modell för verksamhet i Finland	50

Tabeller

	Tabell 1 Sambandet mellan de olika komponenterna i KASAM (Antonovsky 1987).....	5
--	---	---

1 Inledning

Homosexualitet har funnits sedan Antikens Grekland och definieras som en sexuell och känslomässigt attraktion av personer av samma kön. Homosexualitet är ett paraplybegrepp som används för att beskriva en sexuell- och/eller en könsminoritet och det finns många undergrupper som beskriver olika variationer av sexuella- eller könsminoriteter. I bilaga 1 finns de vanligaste begreppen definierade.

Homosexualitet har under en lång tid varit både kriminellt och ansetts vara en sjukdom som ska botas. År 1995 infördes lagen om förbud att diskriminera någon p.g.a. sexuella läggning (L 2014/1347) och idag har homosexuella i Finland rätt att registrera ett partnerskap (L 2001/950) och lesbiska par har även rätt till assisterad befruktning.

Mitt intresse för att fokusera på HBTQ frågor i examensarbetet väcktes efter att ha sett att trots att vi går mot ett öppnare och mer jämlikt samhälle finns det ojämlikhet gentemot och diskrimineringen av de som hör till en sexuell- och könsminoritet överallt i världen. Graden av diskriminering varierar och generellt kan sägas att man i Norden har ett mer öppet förhållningssätt medan man i andra delar av världen fortsättningsvis ser homosexualitet som kriminellt, som en sjukdom och de som hör till en sexuell - och könsminoritet blir förtryckta.

1.1 Bakgrund

Under hösten 2013 deltog jag i ett evenemang som ordnades av Regnbågsankan (beskrivs i kapitel 3.3.1). Under evenemanget hölls en föreläsning som beskrev hurudan verksamhet som används i Sverige för att stöda studerande tillhörande sexuella- och könsminoriteter i skolor. Intresset för dessa frågor väcktes och idén om att göra något liknande i Finland upplevdes som viktigt.

Valet av tema för examensarbetet blev klart när jag fick praktikplats på LGBT Resource Office vid East Carolina University (ECU) i North Carolina. Jag blev intresserad och nyfiken på hur de studerade som hör till en sexuell- eller könsminoritet upplever känsla av sammanhang (kommer att användas som KASAM framöver) under studietiden och vad som stärker eller sänker den. Ett resurscenter på ett campus borde vara en av de bättre platserna att studera detta på. Målet var att lära mig om hur man

jobbar för och med sexuella minoriteter vid universitet, vilka metoder som användes och hur verksamheten vid resurscentret upplevdes av besökarna.

Inom ramen för min utvecklingspraktik under hösten 2014 åkte jag till ECU, Greenville, North Carolina, USA, för att jobba på resurscentret för studerande som tillhör sexuella minoriteter. Under utvecklingspraktiken genomförde jag den studie som ligger som grund för mitt examensarbete. Ett citat från en av mina informanter i studien har fått ge namn åt mitt examensarbete "It's like home away from home". Citatet beskriver hur bra det kan vara med att ha ett ställe där man kan känna sig som hemma fastän man är långt hemifrån, där man kan vara trygg.

1.2 Syfte och målsättning med studien

Syftet med examensarbetet är att beskriva faktorer som kan höja eller sänka känsla av sammanhang, samt beskriva verksamhet som kan användas för att stöda HBTQ studerande. Målsättningen är att visa hur riktad verksamhet vid ett universitet eller högskola kan stöda studerande som tillhör sexuella minoriteter.

Mina frågeställningar för examensarbetet är;

Vilka faktorer stöder KASAM bland HBTQ studerande?

Vilka faktorer försvagar KASAM bland HBTQ studerande?

Hurudan verksamhet kan användas för att stöda KASAM bland HBTQ studerande?

1.3 Examensarbetets uppbyggnad

I de följande kapitlen redogörs för den teoretiska referensramen. Den byggs upp av psykologen Antonovskys teori om känsla av sammanhang (KASAM) och tillämpningen av dialog vid stödjande samtal. HBTQ personers situation i samhället, både globalt och nationellt, kommer också att beskrivas med hjälp av rapporter, artiklar och populär vetenskapliga artiklar. Eftersom min praktik ligger som grund för examensarbetet beskriver jag också min praktikplats, LGBT Resource Office vid ECU för att öka förståelsen för examensarbetet. Den empiriska delen i arbetet är genomförd som en intervjustudie och den utfördes i USA under min praktiktid. Studien är gjord med en kvalitativ metod och datamaterialet analyseras med kvalitativ innehållsanalys. Intervjufrågorna är gjorda utgående från teorin om KASAM.

2 KASAM och dialog som teoretisk utgångspunkt

I de följande kapitlen redogörs för den teoretiska referensramen. Den byggs upp av Antonovskys teori om känsla av sammanhang (KASAM) och tillämpningen av dialog vid stödjande samtal. HBTQ personers situation i samhället, både globalt och nationellt, kommer också att beskrivas med hjälp av rapporter, artiklar och populär vetenskapliga artiklar. Förutom Antonovsky används också Gustafsons (2009) teori om KASAM, som bygger på Antonovskys teori, men är fokuserad på dialogen och mötet som påverkar KASAM. Isaacs (2000) är den tredje teoretikern som används och han belyser samtal, dialog i mötet och hur de kan utveckla människan

2.1 KASAM, en begreppsförklaring

Antonovsky var professor i medicinsk sociologi och prefekt vid institutionen för hälsosociologi vid Hälsovetenskapliga fakulteten, Ben Gurion University of Negev, Beersheba, Israel. Han beskriver människans förmåga att hantera sitt liv som att man har en känsla av sammanhang. KASAM innefattar tre begrepp; begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet och Antonovsky menar att de är oupplösligt sammanflätade (Antonovsky 1987, s. 43).

Antonovsky fokuserar på faktorer som stöder hälsa istället för att fokusera på faktorer som gör oss sjuka och beskriver begreppet "salutogen" som en rörelse mot det friska medan begreppet "patogen" beskriver en rörelse mot det sjuka. Salutogenes gynnas av KASAM (Antonovsky 1987, s. 15 – 41). Antonovsky menar att människan är i ett mellanläge mellan att vara frisk och sjuk. Han ställde sig frågan varför människor förblir psykiskt friska, istället för att ställa sig motfrågan varför människor blir psykiskt sjuka.

Antonovsky beskriver "känsla av sammanhang" (KASAM) som *en global hållning som uttrycker i vilken utsträckning man har en genomträngande och varaktig men dynamisk känsla av tillit, hur stimuli som härrör från ens inre och yttre värld under livets gång är strukturerade, förutsägbara och begripliga, att man har de resurser som krävs för att man ska kunna möta de krav som dessa stimuli ställer på en finns tillgängliga och dessa krav är utmaningar är värde investering och engagemang.* (Antonovsky, 1987, s. 46) Med detta avses hur människor känner tillit och meningsfullhet i vardagen, i enlighet med de krav som vardagen kan ställa. Det syftar på vilka stöd man har t.ex. vem och

hur kan man hantera alla krav som ställs på en och på vilket sätt man förstår vad kraven är.

Begriplighet, ett av de grundläggande begreppen, som syftar på att man upplever inre och yttre stimuli, vilka man kan förstå och som är gripbara. De kan innefatta de krav som ställs på individen i vardagen. En människa som har hög känsla av begriplighet förväntas veta vad framtiden kan föra med sig, att framtiden upplevs som förutsägbar. Med detta menas situationer som kan möta i livet kommer inte alltid som en överraskning, utan som ett sammanhang i vilket man lever i är ordnat och sammanhängande och det går att förklara. Med detta menas att man har en bra struktur i vardagen och att man kan anpassa sig till det som händer. Man förstår även strukturen som man har lagt upp för sig själv. Detta säger inget om vad som önskas av stimuli eller kraven och det är viktigt att komma ihåg att misslyckanden och sorg, t.ex. en familjemedlems eller väns död sker. En människa med hög grad av begriplighet förstår och accepterar situationen och kommer över den. (Antonovsky 1987, s. 44).

Den andra komponenten är *hanterbarhet*, som beskriver vilka resurser man har till sitt förfogande när man möter krav. Resurserna kan syfta på något som man själv kan kontrollera, eller något som kontrolleras av andra som man litar på. Andra kan t.ex. vara vänner, partner, föräldrar, politiker, läkare eller en religiös övertygelse, någon eller något som man kan känna att man kan lita på eller någon som man kan räkna med. En människa som kan hantera olika situationer i vardagen och känner att det finns stöd för att klara av det har hög grad av hanterbarhet. Om en människa har hög grad av hanterbarhet kommer hen inte att känna sig som ett offer under omständigheter eller för situationer som kan uppstå. Man vet att när saker sker, som är utom ens kontroll, har man stöd av andra som man kan lita på och man kan sörja händelsen och sedan acceptera den och gå vidare med livet (Antonovsky 1987, s. 45).

Den tredje, och enligt Antonovsky den viktigaste av komponenterna, är *meningsfullhet*. Det är vad som motiverar en till vad man gör. Gustafson skriver att KASAM bygger på en inre drivkraft. Han menar att alla kan hitta något som är meningsfullt i sitt liv. Några frågor som Gustafson menar att är avgörande för KASAM är "varför gör jag det jag gör", "vad ger det mig", "varför sker detta", "vem är jag" och "vad vill och önskar jag"? (Gustafson 2009, s. 7) Dessa frågor motsvarar de frågor som Antonovsky ställer när han ser på komponenten meningsfullhet. Meningsfullhet syftar på att livet i sig har en känslomässig innebörd. De problem och krav som ställs är värda energi, engagemang

och hängivelse och utmaningar är inte något som man ser som negativa (Antonovsky 1987, s. 45-46).

Antonovsky förklarar åtta olika typer av individer med olika karaktärsdrag, och olika nivåer av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. De som ligger högt eller lågt, på alla tre komponenter är stabila, t.ex. har typ 1 har en hög KASAM medan typ 8 har en mycket låg KASAM (se tabell 1). Typ 2 och 7 är något som man inte stöter på ofta, för att de kombinerar låg begriplighet och hög hanterbarhet. Antonovsky poängterar att hög hanterbarhet är beroende av hög begriplighet, alltså när man ställs inför krav måste man kunna förstå kraven för att hantera dem. En hög känsla av begriplighet betyder inte att man tror att man klarar sig bra, vilket är typ 3 och 6. Personer med dessa kombinationer har en viss instabilitet, eftersom hög begriplighet i kombination med låg hanterbarhet följs av en förändring. Detta bestäms av känslan av meningsfullhet (Antonovsky 1987, s. 48).

Typ	Begriplighet	Hanterbarhet	Meningsfullhet	Prediktion
1	Hög	Hög	Hög	Stabil
2	Låg	Hög	Hög	Ovanlig
3	Hög	Låg	Hög	Press uppåt
4	Låg	Låg	Hög	Press uppåt
5	Hög	Hög	Låg	Press nedåt
6	Hög	Låg	Låg	Press nedåt
7	Låg	Hög	Låg	Ovanlig
8	Låg	Låg	Låg	Stabil

Tabell 1 Sambandet mellan de olika komponenterna i KASAM (Antonovsky 1987, s. 48)

Om man är involverad och engagerad samt förstår de problem och krav som man ställs inför, finns det en stark motivation för att hitta en resurs som gör det möjligt att möta kraven. En person med hög meningsfullhet ger inte upp sitt sökande efter tillräckliga resurser i första taget. Om en person med hög KASAM stöter på ett krav eller ett problem, skulle förändringen se ut från t.ex. typ 3 – som pressar uppåt, för att söka

resurser, till typ 1, som sedan skulle bli stabil med hög KASAM. En person med låg begriplighet och hanterbarhet, men med hög meningsfullhet (typ 4), blir mycket engagerad och försöker hitta resurserna. Det är ingen självklar sak att denne lyckas, men det är en god chans (Antonovsky 1987, s. 49).

Om motivationen inte finns slutar man ofta reagera på kraven och problemen och istället blir världen obegriplig och man drivs inte heller till att söka resurser. Om en person med låg KASAM stöter på krav eller ett problem, skulle förändringen vara t.ex. typ 6, som pressar nedåt och inte söker resurser, till typ 8, som är stabil med låg KASAM. Om en person har högt på både begriplighet och hanterbarhet och förstår kravet som ställs på denne, men ändå inte bryr sig och inte känner att det är meningsfullt (typ 5) kommer denne i sin tur att tappa förståelsen och kontrollen över de resurser som finns till dennes förfogande. Individer med svag självkänsla och svag identitet har ofta svag KASAM. Man kan intala sig själv att man har en annan identitet och försöka lindra ångest eller depression, när jaget är svagt. Detta gör att den KASAM som man känner inte är äkta, för den oäkta KASAM gör att det inte finns plats för en förändring (Antonovsky 1987, s. 49, 55).

Generella motståndsresurser (kallas GMR) kan vara bl.a. pengar, jagstyrka, kulturell stabilitet, socialt nätverk och stöd och de är exempel på faktorer som kan stressa individer. Om man har svag självbild, eller saknar socialt nätverk, är det stor sannolikhet att dessa faktorer bidrar till att individen får sänkt KASAM (Antonovsky 1987, s. 16, 57). En person som t.ex. inte har finansiellt stöd, kan inte åka och delta i olika aktiviteter eller utöva den hobby som man skulle vilja. Pengar, som en GMR gör att personen inte direkt kan förändra sin situation och KASAM sänks hos personen.

2.2 Dialog som stöd för att uppnå KASAM

Isaacs definierar begreppet dialog, som att *"Tillsammans granska och pröva alla argument, för att sedan med en gemensam förståelse för utgångsläget som grund söka en ny framkomstväg som tillfredsställer alla berörda parter."* Med detta menar Isaacs att dialogen är en metod för att tänka och reflektera tillsammans. Dialogen är ett samspel mellan människor. Det är ett samtal som är meningsfullt för människor med varierande bakgrund. Med hjälp av dialog kan man lösa konflikter och komma bättre överens. Dialogens mål är att nå en förståelse bland alla parter och forma en ny grund, från

vilken handling och tanke kan utvecklas. Det krävs att man skapar ett sammanhang, där överenskommelser kan uppstå (Isaacs 2000, s. 35 – 36, 44).

Vissa saker är viktiga att sätta ord på och det kan inte ske utan andras närvaro – ett möte. Det behövs utrymme för parterna att kunna tala till punkt och det behövs andra som ger ett stöd genom att lyssna eller ställa motfrågor och ge kommentarer. På en arbetsplats eller en instans där man jobbar med människor, bör medarbetare dela med sig av sina tankar och känslor. Ingen personlig åsikt är "fel", det ska vara en trygg och tillåtande miljö. En enkel metod att öppna en dialog med allas synpunkter är att t.ex. gå en runda där var och en får säga det de vill och alla andra lyssnar. Det kan vara ett sätt att delge lösningsförslag eller att reflektera processer inom arbetsteamet eller inför utveckling (Gustafson 2009, s.8).

Brist på förståelse för varandra kan vara ett hinder. Vi har förväntningar på oss själva, förväntningar på de med högre status än oss själva och också förväntningar på betydelsen av dialogen. Yttre förutsättningar för dialogen är viktiga, placeringen i rummet kan göra att alla inte upplever sig ha en jämlik ställning i samtalet och dialogen, vilket kan göra att det motverkar förståelsen för andra och för dialogen i sig. Ett hinder kan också vara tidsbrist, när medarbetare i gruppen inte har haft tid att förbereda sig eller inte har hunnit tänka genom andra medarbetares synpunkter eller kommentarer. Uppbyggnaden av dialogen kan också antingen göra den mer eller mindre lyckad, t.ex. bör alla få uppleva att de fått tala till punkt och verkligen blir hörda. Om de får tala till punkt men inte upplever sig hörda kan det uppfattas som artig, att dialogen bara är en ursäkt, eftersom det redan är bestämt vilket/vilka beslut som kommer att tas (Gustafson 2009, s. 17).

Dialog är förknippat med delaktighet. En äkta dialog låter alla parter säga sitt till punkt, de andra lyssnar och kommenterar men tar i beaktande vad som tidigare har sagts. Detta betyder att man inte bara svarar ur egen referensram, utan också ger ett gensvar på det som föregående har sagt. Med detta menas att man inte bara säger vad man själv har tänkt på. Isaacs poängterar att både diskussion och dialog behövs. Eftersom diskussionen har fokus på att fatta ett beslut och man söker direkt ett avslut. Diskussionen kan leda till resultat, som är värdefulla, men det är begränsat, eftersom parterna ofta är oense över beslutet och vill ha sin egen vilja fram. I dialogen ser på andra möjligheter och andra alternativ, man prövar förutsättningar för valet och det väcker instinkt och dialogen kan också medföra att förutfattade meningar förändras

och man skapar en förståelse för andra parten och kan komma till ett gemensamt beslut genom förståelse (Isaacs 2000, s. 66 – 67).

Sammanfattningsvis kan man säga att dialogen stärker KASAM eftersom den är enligt Isaac (2000) förknippad med delaktighet och trygghet, vilket är en viktig del för att känna att tillvaron är meningsfull. En dialog kan också vara förklarande vilket ökar begripligheten och hanterbarheten. En dialog som enbart förs av artighet kan medföra en sänkning av meningsfullhet.

3 Beskrivning av HBTQ ungdomars situation

För att beskriva HBTQ ungdomars situation, i huvudsak i Finland men också i andra delar av världen, söktes information från olika källor. Vetenskapliga artiklar beskriver hur forskningen ser på HBTQ ungdomars situation medan populärvetenskapliga rapporter (hit räknas nyheter i tidningar och annan media) från Finland visar hur situation är här och nu. Genom att ta med information från TV beskrivs också HBTQ ungdomarnas situation ur en medial synvinkel.

I rapporten "Hur mår HBTQ- unga i Finland?" beskriver Alanko att könsidentitet och könsuttryck handlar om hur man upplever sitt kön, sitt namn och sitt sätt att bara vara. När människor växer upp överensstämmer ofta könsidentiteten med det medfödda biologiska könet. Det kallas att vara cis-könad, man upplever sig vara t.ex. en man eller kvinna och följer ofta de normer som samhället förväntar sig av en man eller kvinna (Alanko 2013, s. 16).

HBTQ ungdomarnas situation i vårt samhälle beskrivs utgående från hur de beskriver sitt välmående, hur samhället med normer och lagstiftning påverkar våra attityder och hur man inom skola och på fritid kan uppleva sig om man tillhör en sexuell – eller könsminoritet. Diskriminering, trakasserier och mobbning förekommer alltför ofta och vilket också beskrivs i detta kapitel.

3.1 Upplevelse av välbefinnande bland HBTQ ungdomar

Välmående bland ungdomar i Finland definieras av Alanko enligt hur ungdomarna subjektivt bedömer sin hälsa, sina levnadsvanor, sitt psykiska välmående, sin

självkänsla, sina sexualvanor och sociala relationer. Beträffande välbefinnande och välmående visar studier att unga HBTQ personer mår sämre än heterosexuella unga och deras livsvillkor skiljer sig från heterosexuella ungdomars livsvillkor (Alanko 2013, s.11).

Samma bedömning av hälsa och välmående gjordes i en studie bland ungdomar i USA. I Human Rights Campaign (HRC 2014) beskrivs att HBTQ ungdomar önskade att de skulle få mera förståelse, uppleva mindre hat och mer tolerans. De ville också ändra sin familjesituation och boendesituation. De problem som omnämndes var att de unga inte hade familjer som accepterade dem, de mobbades i skolan och på fritiden och vågade de inte öppet visa sin läggning. Situationen för de unga som inte identifierar sig som HBTQ är att de vill ändra sin finansiella situation, sitt utseende och en förbättrad mental hälsa omnämndes också. De problem som omnämndes var skolrelaterade (lektioner och prov) och också finansiering av fortsatt utbildning (college) samt karriärval (HRC 2014, s. 6).

Studien som refererades ovan, är gjord i USA, och 10 000 ungdomar har deltagit. (HRC 2014, s. 2) Studien visar att det finns en tydlig skillnad i hur HBTQ ungdomar beskriver sina livsvillkor jämfört med ungdomar som inte identifierar sig som HBTQ ungdomar. HBTQ ungdomarnas livsvillkor är svårare än för de som inte identifierar sig som HBTQ.

I Alankos rapport "Hur mår HBTIQ -unga i Finland?" (2013), som baseras på en studie riktad till unga HBTQ personer, beskrivs ungas livsvillkor mera ingående och faktorer som direkt kan kopplas till deras väl- och illamående. Studien gjordes i form av en enkät, där 1623 unga födda mellan 1988 och 1998. Bland de svarande identifierade sig 1066 som kvinnor, 398 som män och 162 som tillhörande ett annat kön. Enkäten gjordes som en nätenkät och är den första i sitt slag i Finland och ger en bild över hur livsvillkoren ser ut för HBTQ unga och hur man kan förstå dem.

Vissa relationer kan man välja i livet, t.ex. vem man umgås med medan man i många fall inte kan välja, t.ex. lärare, föräldrar och andra ledare. Sättet som föräldrarna förhåller sig till sina barn är grundläggande för de ungas välmående, psykisk hälsa och känslan av att duga. I studien gjord av Alanko beskrev många ungdomar att de hade gott stöd och bra relationer med familjen. Det är viktigt för HBTQ unga att få stöd i hemmet, för de kan känna sig utanför om föräldrarnas attityder eller förväntningar om hur man "ska vara" är negativa eller på något sätt något som den unga inte kommer att

uppnå. Majoriteten av respondenterna räknade familj som innehöll mamma och pappa, och eller styvförälder, syskon, en partner eller barn och upplevde att de hade generellt goda relationer till familj, övriga släktingar och vänner. Det beskrevs också i rapporten om ungdomar som upplevde litet eller inget stöd av familjen (Alanko 2013, s. 21-23).

Ungdomarna beskriver att vännerna och det sociala umgänget är den viktigaste faktorn för deras välmående, t.o.m. viktigare än accepterande föräldrar. Det är viktigare att ha kamrater och ett socialt sammanhang, ett nätverk, där man fritt kan prata om sig själv och sin situation, än att ha goda relationer till sina föräldrar. Vännerna är de som de unga själva valt och de fungerar som stödande och bra i de flesta fallen. Transunga har större problem med att hitta stödande vänner än vad t.ex. bi- eller homosexuella har, både i antal och kvaliteten på relationerna (Alanko 2013, s. 24-25).

3.2 Skola och fritid

Skolan är en miljö där barn och unga spenderar mycket tid, detta betyder i sin tur att också skolans attityd och normer är viktiga för de unga. En stor del av unga som hör till en sexuell minoritet hade undanhållit sin sexuella läggning eller könsidentitet för lärare, mesta dels p.g.a. rädsla för mobbning, diskriminering och våld. Mobbning som sker relaterat till könsuttryck, könsidentitet och sexuell läggning är vanligt i skolvärlden och bland transunga är det speciellt vanligt. Det upplevdes också svårt att vara öppen med sin läggning om man hör till en sexuell- eller könsminoritet inom elevvården (Alanko 2013, s. 26-28).

HBTQ aktiviteter både i universitet och på fritiden är vanligare i städer och i större förorter. En studie i USA har fokuserat på de mest HBTQ vänliga campusområdena och beskriver en rankinglista (Kane 2013, s. 832). De skolor som har verksamhet för HBTQ grupper har ofta regler för antidiskriminering på campus, för att stöda HBTQ grupperna. De skolorna med verksamhet för HBTQ grupper, är generellt större då man räknar studerande antal, dels ökar mångfalden. Studerande som söker till universiteten, oberoende kön eller ras, vill veta att universitet har en öppen och accepterande atmosfär och för många, kan detta handla om att det finns verksamhet för HBTQ personer, trots att de själva inte definierar sig tillhörande HBTQ.

Om det finns gay barer nära universitetsområdet, är det också en större chans att det finns HBTQ verksamhet på campus. Detta beror på att studerande gärna vill delta i

aktiviteter och evenemang som ordnas av universitetet eller studerande grupper (Kane 2013, s. 833).

HBTQ unga har varit rädda för de attityder och fördomar som kan förekomma bland ungdomar i idrottssammanhang, t.ex. i lagsporter. De är rädda att de ska känna sig utanför i idrottssammanhang och i andra fritidssammanhang. I kommunernas ungdomsverksamhet hade de bemötts positiv eller neutralt. Det påverkar val av de fritidsaktiviteter som de unga väljer att syssla med. (Alanko 2013, s. 29-30). Toomey och Russel (2012) visar att färre ungdomar som hör till en sexuell minoritet deltar i sportaktiviteter medan det inte fanns någon uttalad skillnad då man jämförde konstnärliga aktiviteter.

Alanko (2013, s. 35 -38) drar slutsatsen att psykisk ohälsa är vanligare bland HBTQ unga än hos heterosexuella. De orsaker som anges i rapporten är att HBTQ unga möter större utmaningar kring att skapa en positiv jagbild, p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet och -uttryck. I många sammanhang måste dessa unga förklara eller försvara sin identitet, vilket kan göra att självbilden rubbas. Rapporten visar även att självmordstankar, självskadande och självskadande beteenden kunde kopplas till de som hörde till en sexuell minoritet.

Hirsch (2010, s. 21) skriver att skolhälsovårdare är i en nyckelposition beträffande information om sexuella minoriteter och att stöda de ungdomar som hör till en sexuell minoritet under skoltiden. De ungdomar som hör till en sexuell minoritet löper större risk att drabbas av depression och självmordstankar. Det finns olika insatser som kan göras inom skolhälsovården för att stärka de studerande. Insatserna kan vara att skapa stödjande nätverk både i och utanför skolan. En mångprofessionell vård är också nödvändig för att skapa ett fungerande team som ansvarar för vården av dessa ungdomar.

3.3 HBTQ ungdomar och samhället

Lehtonen och Mustola (2004), skriver att över hälften av de HBTQ unga som var ute i arbetslivet dolde sin sexuella läggning samt könsidentitet på arbetsplatsen. De som varit öppna med sin sexuella läggning och könsidentitet hade utsatts för diskriminering eller trakasserier. I Alankos (2013) studie är många av de som besvarat enkäten yngre och inte ute i arbetslivet, men av de som var i arbetslivet och öppna med

sin sexuella läggning och könsidentitet hade mötts av negativa attityder och ett dåligt bemötande.

3.3.1 Normer i samhället och behov av förebilder

Samhällsnormer och strukturer inverkar på hur de unga ser på sin sexuella läggning och sin könsidentitet. Lagstiftningar under 2000- talet har underlättat HBTQ personers situation, det är ett lättare ämne att prata om och inte heller lika förbjudet, men ändå, finns negativa attityder och fördomar fortfarande (Alanko 2013, s. 10-11). Livssituationen för unga HBTQ personer är idag långt bättre än för 20-30 år sedan, så det finns en positiv utveckling mot en större tolerans, men än kan man inte säga att vårt samhälle är tolerant. Ungdomar berättar om svårigheter med föräldrar, vänner som undviker dem, trakasserier och mobbning i skolan med mera. För att beskriva detta, har det valts populärvetenskapliga artiklar.

De normer som styr samhället är inte alltid lagstadgade. Det är t.ex. svårt att stadga lagar mot mobbning och trakasserier eftersom de ofta förekommer mellan individer och den som utsätts för förtryck mobbning och diskriminering är ibland svag och kan ofta inte försvara sig. Samhället är något vi alla formar och det tar lång tid att förändra attityder mot HBTQ personer. Vi behöver förebilder som kan styra in samhället mot en mer tolerant syn på HBTQ personer. På senare år har många svenska idrottare kommit ut med sin sexuella identitet och det gör att det skapas ett mera accepterande klimat. Detta kan mycket väl göra att mobbningen inom lagsport och i skolornas gymnastiksal på sikt kan minska (Yle 2013 A).

Det finns många skillnader mellan våra grannländers inställning till sexuella minoriteter. I Sverige hålls det en gay gala en gång om året och verksamheten för sexuella minoriteter är större än i Finland medan det i Ryssland är det straffbart att vara öppen med sin sexualitet om man tillhör en sexuell minoritet. Finland hade en liknande lagstiftning som Ryssland fram till 1971, där homosexualitet var straffbart (Yle 2013 A).

Pride lockar fler och fler att delta både de som identifierar sig som hörande till en sexuell minoritet och de som inte gör det. I Stockholm ser man partiledare som leder sina partier i paraden, man ser olika yrkesmän, t.ex. poliser, militär och läkare. I en artikel säger förbundsordförande för RFSL, Ulrika Westerlund att "Det man gör i

sovrummet spelar ingen roll, men vi tillbringar en stor del av vår tid på jobbet. Det är viktigt att företagsledningarna att visa att man är emot diskriminering och för ett accepterande arbetsklimat och accepterande att vara öppen med sin sexualitet (Yle 2013 A).

Vilka är förebilderna i Finland? Vem identifierar sig den unga HBTQ personen sig med? Behovet av frontfigurer behövs, och i Finland finns det inte många frontfigurer. Pekka Haavisto, från de Gröna var öppen med sin sexualitet under sin presidentvalskampanj och gav de homosexuella i Finland ett ansikte utåt i presidentvalet år 2012. Ett annat exempel på förebilder som står upp för sin åsikt är Tarja Halonen som höll på att förlora presidentvalet p.g.a. aktivitet inom Seta rf. Sångerskan Krista Siegfrids är kanske en förebild för ungdomarna, när hon visade sin ståndpunkt offentligt genom att kyssa sin körsångare när hon framförde Finlands bidrag i European Song Contest 2012 (Yle 2013 A).

En förändring är på gång i Finland. Seta rf., som är en riksomfattande organisation, grundades år 1974. Den har 24 medlemsföreningar runtom i Finland. Seta rf. jobbar för ett samhälle där alla är likvärdiga, med samma rättigheter och det alla kan må bra oberoende sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Organisationen är mera finskspråkig, men utesluter inte svenskspråkig verksamhet. Seta rf. har utbildningar för skolinformatörer, arrangerar olika evenemang och träffar (Seta rf. 2014). Regnbågsankan är en förening för alla som tillhör en sexuell minoritet eller en könsminoritet och sådana som är intresserade av frågor kring och sexuella- och könsminoriteter i Svenskfinland. Regnbågsankan har ungdomsgrupper, ordnar utbildningar och program. De har samarbete med t.ex. UngInfo och Decibel. Trots att Regnbågsankan är till för finlandssvenskar, betyder det inte att verksamheten utesluter finskspråkiga (Regnbågsankan 2014).

Under 2013 ordnades medborgarinitiativet Tahdon 2013. Med Tahdon 2013 eller Ja 2013, var syftet att få ett medborgarinitiativ för jämlik äktenskapslagstiftning. Kampanjen för jämlik äktenskapslagstiftning är inte över förrän lagen har godkänts av riksdagen (Yle 2013 A).

ILGA (International lesbian, gay, bisexual, trans, and intersex association 2013) informerar i sin rapport att runt om i världen görs förändringar och utveckling för HBTQ personer. Dessa nyheter och utvecklingar är både bra och dåliga. T.ex. så har

Indien tagit bort lagen där samkönade par är en kriminalitet. Negativa utvecklingar är då i sin tur istället Rysslands anti- gay propaganda (ILGA 2013).

3.3.2 Religiösa samfund och homosexualitet

Religionen påverkar vårt samhälle mycket och den har på många olika sätt försökt ge riktlinjer för utövandet av människans sexualitet. I västvärlden har denna kontroll utövats av den kristna kyrkan. De sexual etiska normerna förändras långsamt och är i dag splittrat. Åsikterna om homosexualitet varierar, vilket klart ses i det engagemang medborgaradressen Tahdon 2013 väckte. Keijonen (2014) beskriver turbulensen kring Finska missionssällskapets beslut att sända ett samkönat par till missionsarbete och de kommentarer som finns om (homo)sexualitet på nyhetsajten Kotimaa24 får också många kommentarer.

Många som hör till en sexuell minoritet väljer att lämna sin församling, skriva ut sig ur kyrkan även om man inte utestängs. Det finns brist på tolerans och HBTQ personer känner sig utsatta och ifrågasatta. Personer som hör till en sexuell minoritet anställs inte, säger ordförande för det frikyrkliga rådet i Finland i en intervju återgiven i tidningen Västra Nyland. Ordförande säger att det inte än har funnits behov att ompröva den synen. Man kan tillhöra en sexuell minoritet, men inte leva ut den om man är med i kyrkan. Man kan hålla sig borta från sitt beteende, anser många som sitter i Rådet från de olika frikyrkorna. Alltså, i vissa fall hitta en lösning på om man vill se sig som annorlunda eller bestämma sig för att hålla sig borta från sådant beteende. Ingen blir avskedad från församlingen, men inte heller kan man se någon som är öppen med sin sexuella läggning (Västra Nyland 2013).

Det påverkar naturligtvis människors livsvillkor, att på grund av sexuell läggning utestängas från den församling man har tillhört. Många av unga HBTQ personer är rädda att familjen ska utsättas för påtryckningar från församlingen om de är med i om de är öppen med sin sexuella läggning. Även heterosexuella ansåg att attityder mot sexuella minoriteter och könsminoriteter var negativa (Alanko 2013, s. 32).

3.4 HBTQ och diskriminering

Ingen får diskrimineras på grund av ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden,

hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person. Diskriminering är förbjuden oberoende av om den grundar sig på ett faktum eller ett antagande i fråga om personen själv eller någon annan. Denna lag, ska tillämpas både i offentlig och privat verksamhet, men behöver inte tillämpas i verksamhet som hör till privatliv eller familjeliv och inte heller inom religionsutövning (L 2014/1347, kap 1, 2§, kap 3, 6 §).

Information är viktig för att åstadkomma en förändring. Decibel är en tvåspråkig portal för ungdomar i åldern 13-25 i de elva österbottniska medlemskommunerna. Hemsidan täcker de flesta områden som berör ungdomar och också sexualiteten diskuteras. På hemsidan kan man läsa att *"diskussion om sex ofta blir så mycket svårare så fort det handlar om något mer än traditionell heterosexualitet, för att så många fördomar, rädslor och till och med hat finns kvar och gör livet svårt för de som inte helt "följer strömmen". Trots att det i dagens moderna samhälle talas så mycket om tolerans och att acceptera alla och låta alla leva de liv de vill, så är ofta okunskap orsaken till många negativa åsikter"* (Decibel 2014).

Från okunskap och negativa åsikter är steget inte långt till diskriminering. Amnesty International skriver beträffande sexuella minoriteter och diskriminering att en stor del av människor som identifierar sig som HBTQ inte anmäler diskriminering eller våld till polisen. Detta visar statistik från Polisyrkeshögskolan och det svenska justitieministeriet i Sverige. Under 2012 brottsanmäldes 750 brott som berör diskriminering av sexuella minoriteter i Sverige, medan bara 30 anmäldes i Finland. Enligt förbundet för mänskliga rättigheter lämnas dessa brott oanmälda, p.g.a. skamkänslor, eller rädsla för att mötas nedlåtande av myndigheter. 80 % av alla hatbrott som sker inom EU når inte fram till polisen, enligt Amnesty (YLE 2014 B).

I Alankos rapport ansåg respondenterna att det finns problem i hur sexuella och könsminoriteter bemöts i samhället. I denna fråga i enkäten, definierades inte sexuella läggningen eller könsidentiteten, vilket betyder att majoriteten av alla respondenter (hetero sexuella, sexuella minoriteter ...), ansåg att negativ inställning och favorisering och diskriminering är vanligt i dagens samhälle (Alanko 2013, s, 42).

Jämställdhetslagen ska förebygga diskriminering p.g.a. kön, samt främja jämställdhet (mellan män och kvinnor). Lagen syftar också på att förebygga diskriminering p.g.a. könsidentitet och könsuttryck Antonovsky menar att människan är i ett mellanläge

mellan att vara frisk och sjuk. Han ställde sig frågan varför människor förblir psykiskt friska, istället för att ställa sig motfrågan varför människor blir psykiskt sjuka. (L 8.8.1986/609, 1§).

3.5 Trakasserier och mobbning

En enkätundersökning gjord 2013 av Seta rf., där 1600 ungdomar i åldern 15 – 26 år deltog, visade att det inte är ovanligt att unga trakasseras eller blir utsatta för mobbning. Enkäten av Seta rf. visar 70 % av de unga som mött trakasserier och mobbning säger att det beror på deras sexuella tillhörighet. Rice m.fl. (2015) skriver att de som hör till en sexuell minoritet oftare utsätts för nätmobbning ("cyberbullying") och att facebook är det vanligaste forumet för nätmobbning. Hightow-Weidman m.fl. (2011) beskriver också att sexuella minoriteter är mer utsatta för mobbning och att det dessutom också ofta leder till högre andel av riskbeteende, depression och självmord än för de som inte tillhör en sexuell minoritet.

Många upplever sig även bli trakasserade hemma, där det kan handla om kommentarer som sägs av föräldrarna och det påverkar huruvida de unga är trygga att komma ut med sin identitet eller inte. Många av dessa unga som har blivit utsatta för trakasserier i hemmet är rädda att relationerna med föräldrarnas ska lida om de kommer ut. Många är rädda att det inte ska finnas en relation mellan dem mera och över en tredje del är rädda för att bli utkastade. (YLE 2013 C, Alanko 2013). Friedman m.fl. (2011) skriver i sin artikel "A Meta-Analysis of Disparities in Childhood Sexual Abuse, Parental Physical Abuse, and Peer Victimization Among Sexual Minority and Sexual Nonminority Individuals", som baserar sig på 37 studier gjorda i USA, att förutom trakasserier anger också de som tillhör en sexuell minoritet oftare att de har utsatts för sexuellt utnyttjande under sin barndom.

Den Europeiska minoritetsorganisationen ILGA gör årligen en jämförelse kring mänskliga rättigheter för sexuella minoriteter och könsminoriteter, och resultatet visar att Finland är sämst i Norden, och på et 17:e plats i hela Europa. Länder som Montenegro, Malta och Kroatien har under de senaste två åren tagit sig förbi Finland. Enligt generalsekreterare på Seta, beror detta på att andra länder är aktivare och är snabbare med sin lagstiftning (YLE 2014 D).

4 Resurscentret, LGBT Resource Office

Resurscentret, *Lesbian, Gay, Bi sexual, and Transgender* (LGBT vilket är HBTQ på svenska, och det betyder homosexuell, bisexuell, transsexuell och queer, se bilaga 1) *Resource Office*, är ett resurscenter för ECU studerande som tillhör en sexuell minoritet. Personer som identifierar sig som heterosexuella och understöder sexuella minoriteter är också välkomna gäster på resurscentret. I fortsättningen benämns LGBT Resource Office, som resurscentret.

4.1 Bakgrund

Resurscentret startades officiellt år 2011 på East Carolina University då "Enheten för Ledarskap" övertog det finansiella ansvaret för resurscentret. Tidigare drevs det på frivillig basis med volontärer som jobbade men sedan 2013 jobbar assisterande chef Mark Rasdorf som ledare för resurscentret. Resurscentret har förutom en assisterande chef också anställda praktikanter (graduate assitants). Under den tid som jag var där, jobbade Jessica Melowski och Alex Dennis som assistenter. Assistentjobbet gjordes inom ramen för magister studier.

Många studerande väljer att vistas på resurscentret mellan lektionerna och de involveras mer i verksamheten (t.ex. som volontärer vid olika projekt), medan andra studerande kommer en gång per dag eller bara någon gång per vecka. Vanligen vistades mest studerande i resurscentret kring lunchtid och på eftermiddagen, när lektionerna och föreläsningarna hade längre pauser mellan sig. Resurscentret är ett ställe där studerande kan göra läxor, umgås med vänner och prata med och söka stöd hos office assistenterna.

De flesta besökare som kommer till resurscentret identifierar sig som tillhörande en sexuell minoritet, vilket inte bara innefattar, lesbisk, bög, bisexuell och transsexuell, utan också, pansexuell, könsneutral och queer (se bilaga 1).

4.2 Verksamhet

Resurscentret finns till för både studerande och anställda på universitetet och det vill påverka för att skapa ett gott ledarskap och ge möjlighet för alla att delta i volontärarbeten och olika samarbetsformer på campusområdet. Resurscentret

erbjuder en säker och välkomnande miljö, som ska befrämja förståelse, acceptans och synlighet för HBTQ studerande och personal (LGBT Resource Office 2014).

Resurscentret ansvarar för många aktiviteter, de ordnar olika evenemang som t.ex. "Gay? Fine by me!" där avsikten var att uppmärksamma HBTQ studerandes situation och få andra studerande att stöda dem. "International Coming Out Day" uppmärksammades på så sätt att de som ville berätta om hur det var att komma ut och dåliga och bra erfarenheter kring det. Även evenemang, av annan karaktär, som "Transgender Day of Remembrance" uppmärksammades. Dagen uppmärksammar de transpersoner som under det gångna året har blivit utsatta för hatbrott och/eller blivit mördade världen över, p.g.a. att de var transpersoner. Under detta evenemang nämndes alla de som dödats på grund av att de var transpersoner. Studerande från ECU delade sina historier om hur det var att vara transperson på campus och deras goda och dåliga erfarenheter (LGBT Resource Office 2014).

Resurscentret bjuder också in olika föreläsare som Laverne Cox, som är känd från Netflix serien "Orange is the new black" som berättade om hur det är att vara en transsexuell kvinna. Varje månad visas en film (både dokumentärer och vanliga filmer), relaterad till gemenskapen för sexuella minoriteter på något sätt. Det finns en studerande grupp, GLBTSU (Gay, lesbian, bi sexual, transgender student union), där studerande själva kan välja vad de vill diskutera, de kan planera olika evenemang och ha gästföreläsare och likande, som känns aktuellt för gruppen. GLBTSU stöds av resurscentret (LGBT Resource Office 2014).

Coffee House är en diskussionsgrupp som hålls en gång i veckan inom ramen för verksamheten på officet. Diskussionsgruppen hålls av assistenterna. Denna aktivitet hålls efter att själva resurscentret har stängt för dagen och är i ett annat utrymme som är större och som gör det möjligt att sitta i en cirkel där alla kan se varandra. I diskussionsgruppen tas olika ämnen som är viktiga för ungdomar upp, t.ex. relationer, sexkunskap och psykiskt illabefinnande och välmående. De studerande kan själva välja hur ofta de vill delta i diskussionsgruppen. Diskussionerna är frivilliga och de som deltar är aktiva och intresserade (LGBT Resource Office 2014).

5 Processbeskrivning

I detta kapitel redogörs för metoder och tillvägagångssätt för den empiriska delen. Den empiriska delen är gjord på resurscentret under praktiktiden hösten 2014. Som datainsamlingsmetod valdes intervju för att få en mångsidig information och ge möjlighet för informanterna att berätta det de tycker är viktigt. I detta kapitel kommer jag att redogöra för datainsamling och dataanalys, etiska frågor, samt tillvägagångssätt för den empiriska delen av arbetet.

För att beskriva studerandes upplevelse av KASAM valdes kvalitativ metod för studien. En kvalitativ metod ger beskrivande data, som samlas in genom t.ex. intervjuer, observationer eller skrivna berättelser. Med kvalitativ metod, vill man skapa en bild av hur något är, kvaliteten hos något, inte en kvantitet. Man försöker med metoden att finna olika kategorier, beskrivningar eller modeller, som bäst beskriver ett fenomen eller sammanhang, i individens verklighet. En kvalitativ studie kan alstra en teori om ett fenomen. En kvalitativ metod kännetecknas av att det är få informanter och ingen generalisering kan göras (Olsson, Sörensen, 2007, s. 65).

Den kvalitativa studien syftar till att gestalta något nytt och få en ny innebörd. Med hjälp av struktur och teoritillskott kan man få ett unikt resultat. Struktur i det här sammanhanget syftar på en överskådlighet, som skapas genom analys av datamaterialet. Med teoritillskott avses hur man kan relatera det analyserade materialet till tidigare teori och kunskap. Om det kommer fram i studien att det finns en överensstämmelse mellan verklighet och tolkning kallas det validitet, ett viktigt kriterium för att beskriva studiens trovärdighet (Olsson, Sörensen 2007, s. 66). Olsson och Sörensen (2007, s 80), Brinkmann och Kvale (2009, s. 207) skriver att det är viktigt att ställa frågorna "varför" och "vad", innan man frågar "hur". Frågorna "vad" och "varför" kommer före "hur", eftersom i forskningsprocessen kommer innehållet och syfte före metoden. Det är viktigt att tänka på hela intervjuprocessen, t.ex. vad som händer efter att intervjun är slutförd, hur kommer den att analyseras och hur ska resultatet redovisas, har etiska faktorer respekterats o.s.v. (Olsson, Sörensen 2007, s. 80).

5.1 Datainsamling

Det viktigaste med att datainsamlingen är att hitta olika mönster. De metoder som hör till kvalitativ datainsamling är intervju, fokusgrupp, fallstudie, observation och skrivna berättelser, dokument eller texter (Olsson, Sörensen 2007, s. 79).

En kvalitativ forskningsintervju utgår från respondentens erfarenhet och avsikten är att skapa mening ur dessa. En intervju kan verka enkel och okomplicerad, men det är svårt att göra det bra. Forskningsintervjuer bygger på vanliga samtal i vardagen och är ändå ett professionellt samtal. I interaktionen mellan intervjuaren och den intervjuade utväxlar man kunskap och åsikter kring ett ömsesidigt intresse och en förståelse för varandra. En intervju bygger även på intervjuarens färdigheter och dennes personliga omdöme, det finns inga direkta tydliga steg i denna metod. Man lär sig att intervjua när man utför intervjuer, och därefter kvaliteten av intervjun bedöms efter kunskapen och kvaliteten i själva slutprodukten (Brinkmann, Kvale 2009, s. 17-18, 33).

5.2 Dataanalys

Då det insamlade materialet skall analyseras börjar analysprocessen med att materialet läses igenom tills det är bekant och man som läsare känner till det bra. Sedan sammanförs de delar av innehållet som hör ihop med varandra, man kategoriserar materialet och kodning av texten börjar. Kvalitativ analys som att man sammansmälter de olika kategorierna till en helhet. Analysen för inte med sig någon direkt ny kunskap, utan man kan få en ny förståelse och öka kunskap för det som helheten visar (Olsson, Sörensen 2007, s. 127).

Kodning är en process där man ur datamaterialet hittar ett eller flera nyckelord från en text som senare underlättar en identifiering av ett uttalande (Fejes, Thornberg 2009, s. 41- 42). Öppen kodning har använts och i datamaterialet hittas bärande fraser och nyckelord av betydelse.

Innehållsanalys är en systematisk beskrivning av innehållet i kommunikationen. Kodning i texters mening bildar kategorier som visar de specifika teman som tas upp och detta kan sedan jämföras med frågeställning och syfte för studien (Brinkmann, Kvale 2009, s. 217, 219). Nyckelorden eller fraserna från den öppna kodningen bildar kategorier som beskriver en större helhet.

5.3 Etiska spörsmål

Intervjuer kan föra med sig etiska problem som berör anonymitet, konfidentialitet och materialets användning. Känsliga ämnen kan behandlas och konfidentialiteten är viktig för respondenterna, personer och eller institutioner som kan nämnas i intervjun (Brinkmann, Kvale 2009, s. 203).

Studiens etiska riktlinjer hämtas från de riktlinjer som utgetts av forskningsetiska delegationen (2014) där självbestämmanderätt, integritet och dataskydd tas upp. Texten nedan hämtas från den forskningsetiska delegationens riktlinjer. Integritetsskydd hör till Finlands grundlag och är en rättighet och bör då även hållas inom forskning. Integritetsskyddet delas in i hur forskningsmaterialet ska hållas konfidentiellt och om materialet ska sparas eller förstöras, samt om materialet ska publiceras.

I självbestämmanderätten, ingår att informanten har rätt att avbryta deltagandet i forskningen när som helst, men detta betyder inte att man inte får använda de uppgifter som hen har lämnat fram till dess i forskningen. I informationen som informanterna får, skall det också ingå vad det innebär att vara deltagare i forskningen samt tidsplanen för forskningen. Forskarens kontaktuppgifter skall också finnas med. Förutom detta skall det informeras om hur datainsamlingen görs och hur materialet skall behandlas i fortsättningen

Alla informanter som deltar i studien har informerats om de etiska rättigheterna (bilaga 2, informationsbrev) som finns i informationsbrevet där det framgick att man har rätt att avbryta när man vill informeras om alla dessa aspekter.

Jag bestämde mig för att använda könsneutralt pronomen (hen) i resultatredovisningen, för att informanterna skall vara anonyma och för att konfidentialiteten skall hållas.

5.4 Studiens genomförande

Studien gjordes som intervjustudie. Utgående från den förkunskap som den teoretiska bakgrunden gett (Antonovsky 1987), utformades en intervjuguide (bilaga 3, intervjuguide). Teorin, känslan av sammanhang (KASAM) består av tre komponenter: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Antonovsky menar att alla dessa tre är

oupplösligt sammanflätade (Antonovsky 1987, s. 43) och i intervjuguiden kommer begripligheten, hanterbarheten och meningsfullheten fram i de olika teman som intervjuguiden består av. Intervjuguiden är delad i tre olika teman som berör privatliv (utanför skolan), livet på campusområdet, samt verksamheten på resurscentret speciellt på Coffee House. Intervjuguiden baserar sig på Antonovskys teori om KASAM, med tanke på de tre komponenterna i det vardagliga livet och på HBTQ ungas livssituation, i hurdan miljö de vistas och vad de gör utanför skolan.

Datainsamlingen gjordes i USA under min praktikperiod (beskriven i kap 4). Jag intervjuade 8 studerande som var aktiva inom verksamheten på LGBT Resource Office, både i projekt och även i Coffee House. Urvalet baserar sig på aktivitet i verksamheten och deltagande i Coffee House, den sexuella läggning och könsidentitet (för att få en variation av erfarenheter). Tillstånd till intervjun gavs muntligen av LGBT Resource Office och alla informanter gav informerat samtycke.

Intervjuerna tog i genomsnitt 20 – 25 minuter. De transkriberades ordagrant och är sammanlagt 41 sidor text. Intervjuerna är mera dialog än utfrågning och intervjumetoden hämtade inspiration från Isaacs. *Att lyssna är inte att endast höra det som sägs, utan även också att acceptera och till en viss del släppa taget om sina inre förutfattade meningar.* Isaacs poängterar att man bör lyssna på vad den andra säger, men man måste också kunna lyssna till sig själv och sina egna reaktioner. För att kunna lyssna, bör man utveckla en inre tystnad som utgångsläge för att lyssna (Isaacs 2000, s. 99).

Data analysen hämtar också inspiration från Isaacs (2000, s 121) där han skriver *"Respekt är något som måste finnas för att en dialog skall kunna uppstå. Genom att respektera andra utvecklar man en förståelse för händelser och erfarenheter som har påverkat personens liv. När man visar respekt upptäcker man en uppskattning för människor som man tidigare kanske inte har haft"*. Respekt för informanter och datamaterialet är viktigt för att förståelse av informanternas liv skall uppnås.

Den kvalitativa innehållsanalysen är deduktiv, vilket betyder att den utgår från en redan given teori, (Olsson, Sörensen 2007) och den teori som ligger som grund för analysen är Antonovskys teori om KASAM. Analysfaserna kan beskrivas som

1. Läsa igenom och få en överblick
2. Sammanföra det som är lika vilket bildar teman

3. Spjälka upp teman i kategorier
4. Belysa alla kategorier med citat

Det är viktigt att komma ihåg under tolkningsprocessen av informanternas berättelser, hurudant förhållningssätt man har till ämnet, så att man inte har förutfattade meningar och tolkar resultatet på ett sätt man själv antar att det ska leda till. Därför valde jag också att ha öppna frågor, så att mina frågor inte var ledande och gav ett svar som jag skulle kunna anta att intervjupersonerna skulle ge.

Datamaterialet behandlas som en helhet och analysen utgår från samtliga frågor. I tolkningen jämförs studiens resultat med Antonovskys teori om KASAM och mot tidigare beskrivningar om HBTQ ungdomars liv. Datamaterialet förstörs efter att examensarbetet är presenterat och godkänt för att undvika spridning.

6 Resultatredovisning

I resultatredovisningen, kommer jag att presentera resultatet utgående från den tidigare beskrivna uppdelningen i privatliv, campusområdet och resurscentret. Teman presenteras som rubriker medan kategorierna är svärtade. Alla kategorier beskrivs med hjälp av citat för att öka trovärdigheten i resultatpresentationen. I resultatredovisningen anges citaten på engelska medan de i kapitlet resultatdiskussion beskrivs på svenska. Citaten skrivs på engelska i resultatpresentationen och läsaren kan själv bilda sig en uppfattning om datamaterialet vilket ökar trovärdigheten i studien.

6.1 Privatliv

Det första temat är privatlivet och de kategorier som hittas är **socialt nätverk, familj och vänner** samt **acceptans och förståelse**.

Alla informanter beskriver att ett **socialt nätverk** är viktigt. Socialt nätverk ger stöd, acceptans och förståelse, samt olika hobbyn eller fritidsaktiviteter. Några beskriver att det var viktigt att vara på universitetet och få saker gjorda t.ex. att klara en kurs intresserar eller hjälpa andra på något sätt. Det sociala nätverket är mycket viktigt för informanterna, och de beskriver det ur såväl ett positivt som negativt perspektiv.

"My friends are really important to me, I hang out with them most of the day"

Det sociala nätverket innefattar vänner som man kan vara sig själva med, någon som man kan prata med och är bland de viktigaste faktorerna för välmående bland informanterna.

"Seeing all my friends, and being able to connect with them is meaningful to me. I also have tea-time in my dorm regularly, so, I get to talk to people during tea-time."

"I love to talk to my friends."

Att inte ha ett stödjande socialt nätverk upplevs som jobbigt. Många beskriver att det som fick dem att känna sig utanför det sociala nätverket, var när personer hade börjat bete sig annorlunda när de fått reda på t.ex. den sexuella läggningen hos intervjupersonen eller lämnade dem utanför utan specifik orsak alls.

"I feel left outside, when people talk, and don't even acknowledge me, and won't even ask me ... Although I'm there."

"When I don't know about something that I might have interest in and ... let's say if an entire group of people watch this TV-show and are talking about it and I don't know anything about it. That kind of makes me feel left out. Or ... People just picking me up, because of my sexual orientation and how I identify."

Familjens stöd är också viktigt för alla informanter. De vill att familjen – som i detta fall syftar på föräldrar och syskon- skulle förstå dem och acceptera dem, samt vara ett stöd i vardagen.

"I have a really close connection to my sister and kind of to my mum. It's kind of difficult, since I'm not out to her yet. But, we talk on a regular basis."

Några av informanterna är bara öppna om sin sexualitet till sina föräldrar och i vissa fall accepterar inte mamman eller pappan ungdomens sexuella läggning, och då var det bara en av föräldrarna som ungdomen är öppen för. Några av informanterna är öppna med sin sexuella läggning endast till sina syskon och visste inte om de vågade berätta det åt föräldrarna. De är rädda för konsekvenserna om föräldrarna inte skulle acceptera dem. Men överlag har intervjupersonerna bra relationer till den närmsta familjen.

"I'm really close to my mum, my dad and they all know everything, I'm out to them.

"My little sister and I, we are mean to each other, but it's like ... Sibling mean, I'm like, you're really stupid, but I really mean good job."

Förståelse och acceptans beskrivs av alla som viktigt för välbefinnandet. Detta berör det sociala nätverket, familj, vänner och även av okända människor, i den meningen att både kända och okända människor betar sig fördomsfritt trots att de är medvetna om personens sexuella läggning eller sexuell identitet. På Campus nämns Officet som en viktig plats där de möter förståelse, acceptans och stöd.

"Just having pillars of support, like the people in the office and my dorm. When people support me, regardless, even if they do know, regardless, of my sexual orientation and how I identify."

Alla informanter pratar om acceptans och förståelse. De beskriver att det är svårt att vara annorlunda, men med familjens stöd orkar man med livet.

"Having support, means everything to me, because ... This is hard, but with my family, who accepts me, I can manage this."

Det är också viktigt att ungdomarna får positiv feedback från klasskamrater och från professorer. Då de kan känna att det är okej att tillhöra en köns- eller sexuell minoritet.

"When professors and students gives a positive reaction about us, in the classroom, you know, that some people care, and it's okay."

Man kan se att sociala nätverket, familjens stöd är viktigt för alla informanter. Inom hobbyverksamhet är det viktigt att man förstådd och att man är accepterad. Vänner som man kan prata med och vara sig själv, är det viktigaste för dessa ungdomar.

6.2 Studielivet på campus

För många studerande är det ett stort steg att flytta hemifrån och börja studera och bo i internatbostäder. Studielivet på campus blir viktigt, eftersom det blir deras sociala nätverk. Informanterna beskriver sitt studieliv som både positivt och negativt. Kategorier som kunde hittas här var **förväntningar** och **samhällsnormer**. I denna del, ville jag veta hur det var för dem att vara en HBTQ studerande på campus och hur det

var för dem om de var öppen inom annan verksamhet än från resurscentret som de deltog i.

Informanterna beskriver **förväntningar** som t.ex. andra studerande och professorer har. Det är inget som endast berör HBTQ studerande, utan mera en generell blick över hurdana studerande på ett campus är och ska vara, alltså, vad **samhällsnormen** är. Informanterna som har partner (av samma kön) och öppet visar det på campus säger att de kan få blickar av andra studerande, men inga direkta påhopp.

“People just assume things about me, because I’m hard to put in a box, but, really I don’t care, because those I care about knows, and that’s what’s matters in the end.”

Vissa upplever att man drar slutsatser utan att veta fakta och det kunde vara svårt att bli accepterad, för att man inte faller in i en förväntad samhällsnorm. De informanter som har vänner som inte ser ut som samhällsnormens förväntningar (t.ex. en lesbisk med kort hår) får mera blickar än de som ser ut som samhällsnormens förväntningar får, för att de upplevs vara annorlunda. Några av respondenterna svara att de inte bryr om sig att människor tittar, för att det är viktigt för de som tittar att förstå att det inte bara finns heterosexuella. Många hade upplevt att professorer kunde vara oförstående eller ignoranta i klassrummet, under lektionstid och i några fall, undvika de studerande som med sitt utseende eller att öppet visar sig med sin partner, visar att de hör till en sexuell minoritet. Det kan upplevas som att gång på gång behöva visa vem man är och att man står för sin identitet. inte bry sig om att det eventuellt fanns HBTQ studerande i klassrummet.

“Sometimes during classes, when you feel like you have to educate the professor is they’re ignorant or something like that, then it feels like you’re coming out all over again. It’s coming out, in front of everyone in the classroom, or hide.”

Angående aktiviteter på campus berättar informanterna om positiva upplevelser då de bemöts fördomsfritt. Några sa att i olika aktiviteter t.ex. inom studerande organisationer hade man sett det som en fördel att någon aktiv inom resurscentret var med, så att alla olika verksamheter på campus skulle synas.

“In some activities in student groups, it’s a good thing that all groups are represented, so people knows that there is this kind of activity and the office exists.”

Det finns en samhällsnorm, förväntan på hur man skall klä sig, se ut och om man avviker från normen blir man uppmärksam, men att man hör till en sexuell eller könsminoritet behöver inte automatiskt betyda att man klär sig på ett speciellt sätt, man kan tillhöra en sexuell minoritet och se ut som en cis-person, det är inget ovanligt. När man vågar komma ut och berätta om sin sexuella- eller könsidentitet kan det bli något bra av det.

“I haven’t really had any issues, but I have friends who sometimes don’t live up to a norm expectation, and they have some incidents.”

“I think people assume that you’re heterosexual if you look like a heterosexual you know ... And then suddenly when you come out, it could turn into something better.”

En av intervjupersonerna beskriver projektet "Gay? Fine by me" som en positiv erfarenhet, för att det kom så många studerande dit som inte annars var aktiva inom resurscentret utan bara kom för att visa sitt stöd. För hen var detta viktigt, för att det visade både för hen och för resurscentret och campus att det finns människor som bryr sig och människor som det inte spelar någon roll vad man är, så länge man är sig själv.

“When the office did Gay? Fine by me”, and you could see all the support and people coming to see what we were doing it shows that it’s a diversity of people and it’s good, for people to see, that it’s also a diversity in the LGBT community.”

Utgående från informanterna är samhällsnormerna och förväntningarna på studeranden lite snäv, med tanke på hur man ser på en mångfald. T.ex. en heteronormativitet, att man inte är tillhörande en sexuell minoritet som kvinna om man inte har kort hår eller klär sig mera maskulint. Andra studerande och professorer förväntar sig kanske inte alltid att en gemenskap som resurscentret ska vara så synlig och när det väl händer är det en positiv upplevelse för majoriteten.

6.3 Resurscentret och diskussionsgruppen

Jag ville veta vad som fick KASAM att öka för de som var aktiva inom verksamheten på resurscentret och hurudan inverkan det hade på andra aktiviteter på universitetet. Aktiviteten på Coffee House var speciellt intressant eftersom det är ett diskussionsforum med olika teman, där arbetsredskapet för verksamheten är dialog.

Inom verksamheten för LGBT Resource Office och Coffee House beskrivs **delaktighet, trygghet och säkerhet**.

Informanterna berättar att resurscentret är något som kan jämföras med ett andra vardagsrum. Ett ställe där de kan känna sig **trygga** och **säkra** oberoende om de tillhör en sexuell – eller könsminoritet.

"It's like home away from home."

De vänner som informanterna har som också själva besöker eller är aktiva inom resurscentret beskrivs som en andra familj, eller som en självvald familj.

"It's a family, there's always someone here, someone who will listen if I need to talk, or just hand out."

De är ett stöd för varandra och beskriver att de har en förståelse för varandra som kanske inte heterosexuella har för dem, eller t.ex. om de hade en heterosexuell vän som de var öppna till med sin sexuella läggning.

"It's a safe place, I know that no one will judge me because I'm pansexual."

"It's like home. You come here, with people who care about you. Sometimes you eat or talk. Sometimes both. You can just be."

Beträffande själva verksamheten inom resurscentret är **delaktighet** något som informanterna anser vara viktigt och som Officet ger dem möjlighet till. Att kunna vara med och planera projekten och utföra dem och även påverka verksamheten på resurscentret var viktigt för dem.

"It's like being a part of something. Giving back to the community and also have an opportunity to educate people."

Några av informanterna är aktiva i paneldiskussioner. De beskriver det som ett sätt att göra resurscentret synligt och att vara delaktig i den verksamhet som finns på Officet och även att undervisa om den mångfald som finns bland HBTQ gemenskapen.

"I think it's great, it's being part of something and doing something together. Like everything, from the beginning until the end, it's nice."

Speciella aktiviteter som visar på delaktighet och inklusion, som Laverne Cox projektet, gör att de som är aktiva i aktiviteten vid Officet känner att de ger något tillbaka.

“Doing the Laverne Cox project and Transgender Day of Remembrance felt like giving back to the community, and at the same time, to educate, that there’s still a fight going on for a lot of transgender people.”

Coffee House, diskussionsgruppen, är ett ställe där de unga kan känna att de är tryggare, där de kan prata om saker, som de ibland kanske inte vågar prata om på resurscentret.

“Coffee House is a group where I can talk about things in another way than in the office. It’s a little safer, although it’s the kind of the same people there, but the atmosphere is different.”

Diskussionsgrupperna är viktiga och känns som ett stöd för varandra, man känner att man inte är ensam.

“It’s not really that much new stuff that we’re talking about, but it’s still important, and for someone it might be new, and then the rest can help them.”

Projekt, aktiviteter och verksamhet som förs på resurscentret gör att studerande känner sig delaktiga, när de har möjlighet att påverka hurudan aktivitet som förs och ge tillbaka till gemenskapen genom att vara aktiva inom projekt och paneler.

“The things we talk about in Coffee House is like helping other people, relate to them and some of their problems and in a way also you realize that you’re not alone and some people might have similar problems or concerns and we connect.”

Informanterna känner sig trygga och säkra för att de vet att ingen kommer att döma dem utgående från deras sexuella läggning eller hur de identifierar sig beträffande könstillhörighet. De vet att det finns människor på resurscentret som har liknande erfarenhet eller kan förstå dem och de kan relatera till dem.

7 Resultatdiskussion

I resultatdiskussionen diskuteras hur resultatet stöds av hur situationen för HBTQ ungdomar beskrivs i media och i forskning samt hur resultaten kan förstås i relation till KASAM. Nyckelfraserna är svärtade.

7.1 Vilka faktorer stöder KASAM bland HBTQ studerande?

Hirsch (2010) och Alanko 2013 skriver om hur viktigt det är att de unga inte upplever stress för att de tillhör en sexuell- eller könsminoritet och ser och upplever att **skolan accepterar dem som de är**. Det kom också tydligt fram i studien att den allra viktigaste faktorn som stöder en känsla av sammanhang för de som hör till en sexuell minoritet är **att inte bli betraktad som tillhörande en minoritet**, att sexuella tillhörigheten inte är viktig i studiesammanhanget. Det kommer fram i citat som beskriver att professorer inte ser på de studerande på något speciellt sätt p.g.a. deras sexuella tillhörighet och att andra studerande inte bryr sig om sexuell tillhörighet att det får vara de personer de är utan att sexualiteten lyfts fram.

Att känna stöd i livet, att inte vara ensam beskrivs som en viktig del i livet. Både Antonovsky (1987) och Alanko (2013) beskriver att ungdomar behöver stöd och bra relationer med **familjen**. Det är viktigt för HBTQ unga att få stöd i hemmet, för de kan känna sig utanför om föräldrarnas attityder eller förväntningar om hur man "ska vara" är negativa eller på något sätt något som den unga inte kommer att uppnå. Antonovsky (1987) beskriver familjens och **vänners** stöd för att höja känslan av sammanhang, som en del av hanterbarheten av det som är meningsfullt. Studien visar att ungdomarna behöver familjens stöd för att vara bekväma att göra det som är meningsfullt för dem, t.ex. att vara aktiv inom resurscentrets verksamhet. Men studien visar också att när familjen inte är det stöd som behövs kan vänner och ett "Office" vara det som gör att man kan känna sig trygg och bekväm med studielivet.

Det upplevdes också som viktigt att **kunna vara stöd** för andra HBTQ ungdomar, då får tillvaron en djupare mening. Flera informanter beskriver upplevelsen av att ha fått en "ny familj" eller välja en egen familj på Officet vilket ger välbefinnande och trygghet. Det här beskrivs av Antonovsky (1987) och Gustafson (2009) som att alla kan hitta något som är meningsfullt i sitt liv och som skapar en inre drivkraft som gör tillvaron

mer hanterbar och det ger en känsla av sammanhang. I studien berättar informanterna att det är viktigt för dem att verksamhet som denna finns, för att **man kan relatera till andra**, man kan prata om liknande erfarenheter och man har en annorlunda förståelse för varandra

För att känna delaktighet med en grupp är det viktigt att kunna **utöva sina hobbyer** och att kunna vara i en grupp där man känner sig trygg. Toomey och Russel (2012) skriver att färre ungdomar som hör till en sexuell minoritet deltar i fritidsaktiviteter, vilket kan bero på att de upplever sig mobbade och otrygga. Det är därför viktigt att få känna sig bekväm i att delta i hobbyverksamhet som man är intresserad av.

I North Carolina spelar **kyrkan** en viktig roll i samhället och att accepteras av församlingen är viktigt, vilket framkom i intervjuerna. Det kan man också se i Finland där utskrivningen från kyrkan har varit som störst då det har varit debatter om vigsel av samkönade par. De som skrivit ut sig är till stor del de som inte kan acceptera vigsel av samkönade par.

Att vara delaktig i verksamhet, där man själv får **planera verksamheten** och **bestämna tillsammans med andra** hur t.ex. ett projekt genomförs är viktigt för självkänslan men också skapar sammanhang, där man kan känna sig hemma och relatera till andra som är med i verksamheten. Antonovsky skriver att den formella innebörden av KASAM syftar på komponenten meningsfullhet, som i sin tur syftar på huruvida man känner att livet har en känslomässig innebörd. (Antonovsky 1987, s. 46)

Att vara accepterad höjer KASAM och studien visar att de faktorer som stöder en känsla av sammanhang bland informanterna är att **bli accepterade i en grupp**, att **inte** behöva försvara sig eller **vara rädda att bli dömda**. Det sociala nätverket är mycket viktigt för informanterna och innefattar vänner som man kan vara sig själva med, någon som man kan prata med. Det stöds också av Hirsch (2010) och Alanko (2013), som säger att skapa mötesplatser för unga som hör till en sexuell minoritet är viktigt för att stöda deras välbefinnande. Diskussionsgrupperna, som beskrivs av de intervjuade och som är en del av resurscentrets verksamhet, är viktiga och känns som ett stöd, man kände att man inte var ensam och det gav en känsla av att göra något för varandra.

Alla informanter pratar om acceptans och förståelse. De beskriver att det är **svårt att vara annorlunda**, men **med** familjens **stöd orkar man** med livet. Det finns en

samhällsnorm, förväntan på hur man skall klä sig, se ut och om man avviker från normen blir man uppmärksammas och det kan upplevas såväl positivt som negativt. Studiekamrater, professorer är också viktiga för informanterna. De kan beskrivas som resurser (Antonovsky 1987) som gör att man kan hantera livet bättre. Att vara accepterad sådan man är gör studielivet lättare. En av intervjupersonerna beskrev projektet "Gay? Fine by me" som en positiv erfarenhet, för att det kom så många studerande dit som inte annars var aktiva inom resurscentret utan bara kom för att de var intresserade. För hen var det viktigt, för att det visade både för hen och för resurscentret och campus **att det finns människor som bryr sig och människor som det inte spelar någon roll vad man är, så länge man är sig själv.**

Gustafson (2009), skriver att KASAM bygger på en inre drivkraft. Han menar att alla kan hitta något som är meningsfullt i sitt liv. Några frågor som Gustafson menar är avgörande för KASAM är "varför gör jag det jag gör", "vad ger det mig", "varför sker detta", "vem är jag" och "vad vill och önskar jag"? (Gustafson 2009, s. 7) Dessa frågor motsvarar de frågor som Antonovsky ställer när han ser på komponenten meningsfullhet. I studien kan man se att känslan att vilja göra något bra stämmer överens med det Gustafson beskriver som en inre drivkraft.

7.2 Vilka faktorer försvagar KASAM bland HBTQ studerande?

Mobbning och trakasserier försvagar känsla av KASAM. HBTQ ungdomar är oftare utsatta för mobbning och trakasserier och upplever sämre välbefinnande (Alanko 2013, Hightow-Weidman m.fl. 2011, Rice m.fl. 2015, Seta rf.), vilket resultatet i den här studien också visar. I studien framkommer liknande resultat som Hirsch (2010) beskriver som att studerande tillhörande en sexuell- eller könsminoritet behöver verksamhet, där de kan känna sig trygga och vara delaktiga. Informanterna berättade om att de **blir sedda som sin sexualitet**, valet av studieämne, hobbyer, identitet är av underordnad betydelse. Därför är Office verksamheten den verksamhet som ger dem trygghet och delaktighet.

HBTQ unga som utsätts för **trakasserier både i skolan och i hemmet**, har med större sannolikhet självmords tankar och depression (Rice m.fl. 2015). Ungdomarna som intervjuades beskrev att de kände sig trygga på Officet där de inte blev utsatta för mobbning och där kunde de också berätta om sin hemsituation öppet. Alla intervjuade

hade inte vågat berätta om sin sexuella läggning hemma eftersom de var rädda att bli nedvärderade, dömda och kanske uteslutna ur familjen.

Diskrimineringen är inte något som bara sker ute i samhället, Alanko (2013) poängterar att trakasserier som sker hemma också kan upplevas som diskriminerande. Nedsättande kommentarer av föräldrarna upplevs som kränkande och tryggheten sätts på spel då familjen sviker. Det påverkar huruvida de unga är trygga att komma ut med sin sexuella identitet eller inte. Informanterna i studien beskrev osäkerheten i familjesituationen och rädslan för att inte blir accepterad.

Diskrimineringen är inte bara något som HBTQ unga upplever, det är ett faktum för hela HBTQ gemenskapen. Amnesty International (2015) rapporterar att diskriminering och våld inte anmäls till polisen, eftersom de är rädda att inte bli tagna på allvar, bli förlöjligade och inte trodda, d.v.s. diskriminerade.

Friedman m.fl. (2011) skriver att förutom trakasserier anger också de som tillhör en sexuell minoritet oftare att de har utsatts för sexuellt utnyttjande under sin barndom. Diskrimineringslagen och jämställdhetslagen stöder minoriteter och beskriver om att alla har rätt till ett gott liv utan diskriminering oberoende av kön.

Känsla av utanförskap försvagar KASAM, och utanförskap beskrevs av informanterna och de kunde beskriva situationer där de upplevde sig trakasserade och **utelämnade på grund av sin sexuella läggning.** Det här beskriver också Lehtonen och Mustola (2004) och Alanko (2013) när de skriver att unga i arbetslivet döljer sin sexuella läggning för att de är rädda att utsättas för diskriminering eller trakasserier. Många kan känna att de inte är välkomna i religiösa samfund och lämnar det, trots att man inte blir utestängd. Vissa av informanterna i arbetes studie, trivdes i sina hobbyer och kände att de kunde vara sig själva och inom vissa aktiviteter var det en bra sak. Andra hade inte velat söka sig till hobbyer, utan vistades bara på verksamhet som hölls av Officet, för att kunna känna sig trygg.

En del informanterna från detta arbetes empiriska del hade inte vågat berätta om sin sexuella läggning för föräldrarna eftersom de **var rädda för konsekvenser** och för den gruppen informanter kan delaktigheten vid Officet och i de aktiviteter som man genomför där höja känslan av sammanhang. De som har partner (av samma kön) och öppet visar det på campus säger att de kan få blickar av andra studerande, men inga direkta påhopp. Trots att det i dagens moderna samhälle talas så mycket om tolerans

och att acceptera alla och låta alla leva de liv de vill, så är ofta **okunskap orsaken till många negativa åsikter**. (Decibel 2014)

Alanko (2013) poängterar i sin rapport att psykisk ohälsa bland HBTQ unga än hos heterosexuella. Orsaker för detta är att HBTQ unga möter **större utmaningar** kring att skapa en positiv jagbild, p.g.a. sexuell läggning, könsidentitet oh uttryck. I många sammanhang måste **dessa unga förklara eller försvara sin identitet**, vilket kan göra att självbilden rubbas. Om den unga inte är trygg med sin identitet, kan denne skapa en identitet som förväntas av denne, vilket då Antonovsky (1987) menar är oäkta KASAM, där det inte finns rum för förändring.

Känsla av att inte vara förstådd försvagar KASAM. Antonovsky (1987) skriver att människor med låg hanterbarhet har ett sämre välmående. En person som **inte har resurser att möta kraven** med kan tänkas ha låg KASAM. I arbetets studie berättar informanterna att det kan vara svårt ibland när professorer eller andra auktoritära rollen inte räknar in dem till mängden, förbigår HBTQ studerandes närvaro i t.ex. klassrummen. Att inte förstå varför detta sker, eller att inte bli förstådd, är enligt Antonovsky låg begriplighet, att de krav som ställs på en är inte förnuftiga. Det gör att man inte förstår dem och man upplever att man inte blir förstådd. Hanterbarheten, att söka och använda resurserna är inte lätta att hitta och använda om man har låg begriplighet. Det är ett exempel på typ 4 (se tabell 1, kap. 2.1). Som kan avläsas från tabellen, kan en sådan person pressa uppåt och möjligen hitta resurser för att uppnå det som är meningsfullt. En person, som känner sig utanför, p.g.a. deras tillhörande av sexuell- eller könsminoritet och inte har någon motivation att söka resurserna skulle vara en typ 6, skulle KASAM sänkas hos denne.

I den empiriska delen, berättade informanterna att bland det som oroade dem mest, var det familjens reaktioner och familjens stöd. De var **oroliga för att de skulle dömas** av sin familj, eller att deras familj skulle bli dömda p.g.a. dem. Även i studien av HRC (2014) önskade de deltagande ungdomarna i studien att de skulle få mera förståelse, uppleva mindre mobbning och uppleva mera tolerans.

7.3 Verksamhet som kan användas för att stöda HBTQ studerande

Att känna en vilja att göra något höjer KASAM. Resurscentret och den verksamhet de hade där gjorde att det fanns aktiviteter som man kunde ta del av, aktiviteter som

var accepterade av alla och där alla kunde vara med och ta del av det som ordnades. Verksamheten på resurscentret, betyder mycket för studerande, och Antonovsky (1987) skriver att det som är meningsfullt är drivkraften för det man gör. Gemenskapen som finns på resurscentret är en faktor som stöder känslan av sammanhang. Gemenskapen beskrivs som att kunna vara delaktig i verksamheten vid t.ex. Officet

Några av informanterna är aktiva i paneldiskussioner. De beskriver det som ett sätt att göra resurscentret synligt och att vara **delaktig i den verksamhet** som finns på Officet och även att undervisa om den mångfald som finns bland HBTQ gemenskapen. Hirsch (2010) poängterar att det är viktigt att det finns stödgrupper för HBTQ unga. Det är av betydelse att man är **delaktig i aktiviteter och att man känner att man bli accepterad.**

Speciella aktiviteter som visar på delaktighet och inklusion, som "Transgender Day of Remembrance" projektet, gör att de som är aktiva i aktiviteten vid Officet känner att de ger något tillbaka, när man kan **lära andra**, i detta fall om HBTQ gemenskapen och visa dess mångfald. Verksamheten som förs på resurscentret gör att studerande känner sig delaktiga i verksamheten, där de kan påverka hurudan verksamhet som förs och ge tillbaka till gemenskapen genom att vara aktiva inom **projekt** och paneler.

Coffee House, **diskussionsgruppen**, hålls en gång i veckan av assistenterna på resurscentret. Studerande som deltog i Coffee House sa att det kändes tryggare att prata där än i Officet, för att atmosfären var annorlunda. Mötet mellan dem var på ett annat sätt än en vanlig visit i Officet. De poängterade att andra verkligen lyssnade och kunde relatera, till dem, gav råd och gav exempel på liknande situationer som de hade hamnat i. Isaacs (2000) skriver att det inte bara är att höra vad som sägs, utan även också att skapa en förståelse för den andra och för att inte ha förutfattade mening om vad den andre kommer att säga. (Isaacs 2000, s. 99)

Att kunna påverka och påverkas av andra, är enligt Antonovsky (1987) en resurs, vilket kan ses som "hanterbarhet" i teorin som beskriver KASAM. Att kunna prata med andra och ha en diskussionsgrupp som ett stöd i vardagen för det som motiverar och är meningsfullt, gör att individen pressar uppåt (se tabell 1 kap. 2.1) och därmed stärks KASAM och välmående hos individen ökar.

Informanterna känner sig trygga och säkra för att de vet att ingen kommer att döma dem utgående från deras sexuella läggning eller hur de identifierar sig beträffande könstillhörighet. De vet att det finns människor på resurscentret som har liknande erfarenhet eller kan förstå dem och de kan relatera till dem. Officeverksamheten vid ECU bygger på att ungdomarna själva är aktiva, att de är med i planeringen och genomförande av aktiviteterna. Ungdomarna bestämmer själva vilket behov de har, vad som behöver göras och Officepersonalen gör det tillsammans med ungdomarna inte för ungdomarna.

7.4 Sammanfattning

Efter tolkningen och analysen kan man se om frågeställningarna har blivit besvarade. Första frågeställningen var Vilka faktorer stöder KASAM bland HBTQ studerande? Utgående från analysen kan man se att de som stöder är att man blir accepterad som man är i skolan och privat och även att den sexuella identiteten inte är hela identiteten. Att ha ett socialt nätverk och stöd från familj och vänner, samt att kunna vara stöd för andra, där man kan relatera till andra är en mycket viktig faktor. Delaktighet i grupper och hobbyverksamhet är också viktigt. Att vara delaktig genom att planera verksamhet och aktiviteter, höjs känslan av sammanhang, när de unga kan känna att de är accepterade i grupper och även att man inte blir dömd.

Den andra frågeställningen var: Vilka faktorer som försvagar KASAM bland HBTQ studerande? Mobbning, diskriminering och trakasserier några faktorer som alla informanterna beskrev. Att endast bli sedd som sin sexualitet känns diskriminerande och att vara utanför, p.g.a. sin sexuella läggning sänker KASAM. De negativa åsikter som kan komma fram kommer ofta från okunskap och de unga är i många fall rädda att vara öppna med sin sexualitet, för att de är rädda att bli dömda eller utesluten från familjen. Att inte vara förstådd och inte ha resurser för att uppfylla det som är meningsfullt upplevs också vara faktorer som sänker KASAM bland de unga, när kraven som ställs på dem inte klaras av.

Den verksamhet som stöder en känsla av KASAM är att få vara delaktig i en verksamhet och kunna planera och genomföra aktiviteter som planerats (i studien beskrivs det som resurscentrets verksamhet). De aktiviteter som ordnas gör att de som deltar både får stöd och kan stöda andra i deras livssituation. Man kan ha olika projekt, där de unga får planera och utföra projektet och vara delaktiga under hela projektets gång.

Diskussionsgrupper och ett ställe att vara på, där man kan påverka och påverkas av andra och känna sig trygg är relevant för dessa ungdomar.

Om en person, som identifierar sig som HBTQ person, och det upplevs som betydelsefullt, men personen får inget direkt stöd, kan denne anses vara typ 3 (se tabell 1), en med hög begriplighet och meningsfullhet. Detta kan då resultera i att den här personen söker något som kan vara stöd för denne, t.ex. verksamhet. Om resurser och stöd hittas, kan denne person gå från typ 3 till typ 1, där alla tre komponenter är höga och det gör då att KASAM kan sägas vara högt.

Om en person som identifierar sig som HBTQ person och har hög begriplighet och låg hanterbarhet och meningsfullhet, som skulle vara typ 6 (se tabell 1), skulle denna antagligen inte söka ett stöd, eller ett sätt att hantera det på men istället skulle begripligheten sänkas till låg och personen skulle bli typ 8 vilket innebär en stabilt låg KASAM.

8 Kritisk granskning

I en studie med kvalitativ metod rekommenderas inte att reliabilitet och validitet används för att granska studien. Istället föreslås att begrepp som trovärdighet och tillförlitlighet används. Begreppen handlar om hur noggrann och systematisk man har varit under hela processen och hur trovärdiga och tillförlitliga resultaten är. (Fejes, Thornberg 2009, s. 219). Olsson och Sörensen (2007, s. 66) skriver att validitet kan användas för att visa trovärdighet.

Kvaliteten på studien avgörs också av utförarens metodologiska färdigheter, som betyder kompetens i vetenskapligt tillvägagångssätt, metodansats och metod, sensitivitet och integritet. Kvaliteten syns i alla moment, teorisökning, metodval, genomförande av studien och analysen. (Fejes, Thornberg 2009, s. 219-220).

Resultatet av studien är beroende av utförarens kritiska och kreativa tänkande och de hör ihop. Det kritiska tänkandet innebär att hela tiden anta en skeptiskt och tvivlande distans och det kreativa tänkandet är meningsskapande och nya kopplingar i resultatet skapas. (Fejes, Thornberg 2009, s. 220).

I den kritiska granskningen granskas teorisökning, metodval, genomförande av studien och analysen av materialet.

8.1 Teorisökning

Som teoretisk referensram för studien valdes Antonovskys (1987) teori om KASAM, Gustafsons (2009) beskrivning av hur dialog främjar KASAM och Isaacs (2000) beskrivning av samtalet och dialogen.

Teorivalet styrdes av intresse för utsatta grupperas välmående och känsla av sammanhang i samhället. I utbildningen har vi använt oss av Isaacs (2000) och Gustafsons (2009) beskrivning av dialog och hur det främjar KASAM. Antonovskys (1987) teori var bekant från tidigare studier. Antonovskys teori är genomgripande och utgångspunkt för frågeställningarna. Teorivalet var bra eftersom beskrivningen av KASAM ökade förståelsen för informanternas berättelser och gav möjlighet att förstå mekanismen för hur man kan stöda studerande för att få en ökad KASAM. Detta syns i sammanfattningen där olika berättelser belyses med hjälp av tabell 1. Gustafsons (2009) och Isaacs (2000) beskrivning av dialogen kunde användas vid datainsamlingen och också vid tolkningen av data. Den gav en djupare förståelse för hur man kan stöda HBTQ ungdomar.

I den teoretiska bakgrunden söktes information från olika källor, vetenskapliga artiklar, lagstiftning och populärvetenskapliga rapporter (hit räknas nyheter i tidningar och annan media). Det finns många hänvisningar till media, som inte alltid är vetenskaplig underbyggd. De vetenskapliga artiklarna kunde ha varit flera för att ge en bättre översikt av HBTQ frågor i relation till ungdomar. Det ger en lägre grad av trovärdighet då så få vetenskapliga artiklar ha använts. Rapporterna är också skrivna ur ett vetenskapligt perspektiv men där används en rapport mer än andra, vilket också kan ge en snedvridning. Sammanfattningsvis har de flesta områden som kommer upp i rapporter och artiklar refererats i bakgrunden och det ger en bra översikt av situationen i dag.

8.2 Metodval

Den kvalitativa metoden var ett bra val för studien. Den ger en beskrivning av hur det är att vara ung och höra till en sexuell minoritet på ett campus i USA och den ger också genom tolkningen en bild av hur det är i Finland.

Intervju var ett bra val för datainsamling eftersom den gav informanterna möjlighet att berätta och dela med sig av det de ville dela. Intervjun gav också möjlighet att ställa specifika frågor. För att garantera att studien är etiskt rätt gjord, bads informanterna att ge ett godkänt samtycke till att medverka och LGBT Resource Office gav också tillstånd att utföra studien. Allt material har behandlats konfidentiellt och de som intervjuats har fått vara anonyma.

Tolkningen var svår att göra eftersom intervjuerna var på engelska och examensarbetet skrivs på svenska. Det finns en viss osäkerhet i om tolkningen är gjord på rätt sätt, att inte nyanser har gått förlorade och att det viktiga har kommit fram. Trots detta fick jag ett resultat som stämmer väl överens med tidigare rapporter och artiklar.

8.3 Genomförande av studien och analys av materialet

Om det kommer fram i studien att det finns en överensstämmelse mellan verklighet och tolkning kallas det validitet, ett viktigt kriterium för att beskriva studiens trovärdighet (Olsson och Sörensen 2007, s. 66). I tolkningen av materialet finns en stark överensstämmelse med tidigare forskning, vilket visar på validitet och då också trovärdighet.

Det var svårt att göra en studie i USA när handledaren fanns i Finland och svårt att komma igång efter utlandsvistelsen. Skrivprocessen började redan under vistelsen i USA, då artiklar söktes och teorierna som ligger som grund för frågeställningarna sammanställdes. Teorierna användes som grund för frågeformuläret. Under skrivprocessen har syfte och målsättning ändrats och i frågeformuläret är syftet ett annat än vad det är nu. Eftersom jag redan använt frågeformuläret kan jag inte ändra syftet på det.

Det var svårt att hitta rätt artiklar, det finns många som beskriver HBTQ frågor men min sökning var kanske för snäv i början eftersom jag hittade för få artiklar. Det kunde

bero på att det var svårt att hitta de sökord som gav de artiklar som passade just detta arbete och som skulle stöda studien.

Tidsdispositionen för skrivprocessen höll inte. Alla moment tog längre tid än förväntat och de var också svåra att utföra. Det lättaste var att göra intervjuerna, eftersom att kommunikationsteknik är något som övas i utbildningen. Kvaliteten på studien avgörs av utförarens färdigheter, som betyder kompetens i vetenskapligt tillvägagångssätt. Intervjuerna kunde ha varit utförligare men valet av informanter gjordes med avseende på den information som söktes. Informanterna hörde alla till en sexuell minoritet och flera minoriteter var representerade för att få så stor variation i svaren som möjligt. Det höjer tillförlitligheten i studien.

Resultatredovisningen var svår, eftersom en öppen kodning användes och hela materialet användes för att svara på de frågeställningar som ställdes inför studien. Med de öppna frågorna kom mycket omfattande svar och det var svårt att koda, hitta kategorier och tolka svaren. Alla intervjuer gjordes på engelska och citaten är på engelska men resultatredovisningen är på svenska och tolkningen är gjord på svenska. Det kan göra att någon viktig nyans har missats i intervjusituationen, i förståelsen av svaren och i tolkningen av svaren.

Trots alla svårigheter är resultatet väl överensstämmande med de tidigare publicerade rapporterna och artiklarna i ämnet, både de vetenskapliga artiklarna från USA och de populärvetenskapliga artiklarna från Finland.

9 Utveckling av verksamhet för HBTQ unga i Finland

Studien visar att det finns mycket att göra för att stöda HBTQ unga i Finland, i högskolor och Universitet. Det är också viktigt att stöda innan, men när högskole – och universitetsstudierna börjar, flyttar ungdomarna ofta hemifrån. Vi flytten kanske de saknar stödet de fått hemifrån, eller så flyttar de till ett nytt sammanhang där de hoppas på att få det stöd de inte har fått hemma. Utgående från den empiriska delen kan jag konstatera att det skulle vara viktigt att en likadan verksamhet som utförs vid Officet vid ECUs campus kunde startas upp också i Finland. Det finns olika organisationer som stöder HBTQ gruppen (Seta rf. och Regnbågsankan t.ex.) men det

är inte lätt för en ungdom som kanske inte har vågat komma ut med sin läggning att gå med i en organisation. Det skulle eventuellt kunna vara lättare att ha ett office att gå till tror jag.

Om liknande verksamhet skulle finnas i skolor i Finland, skulle det kanske vara mera accepterat att vara öppen med sin sexuella läggning inom lagsport och lärare, kuratorer, föräldrar skulle ha lättare att stöda ungdomen. Att ha ett office skulle ge både ge synlighet åt HBTQ gruppen och ändå skapa en sorts normalitet, att grupperna finns och att verksamhet som stöder gruppen finns överallt i samhället. Man kan kanske anta att även välmående bland HBTQ studerande skulle öka. Att få jämlika rättigheter tar några år till, men med den verksamhet som finns via Regnbågsankan i Svenskfinland för HBTQ ungdomar börjar nu sprida sig från huvudstadsregionen och startas upp på olika håll.

Verksamhet för HBTQ unga i Vasa kommer att startas upp under våren 2015. Verksamheten görs i samarbete med Regnbågsankan, Folkhälsan och Decibel. Verksamheten riktas till ungdomar från 13 år och uppåt. Ingen övre åldersgräns har satts eftersom den då kan utesluta t.ex. universitets- och högskolestuderande. Det kan vara en utmaning att ha en sådan stor åldersskillnad, men det är också önskvärt att de som behöver stöd eller har frågor får det stöd de behöver oberoende av ålder.

För att marknadsföra den planerade verksamheten har medlemmar från Regnbågsankan besökt olika skolor i Vasa med omnejd. De har informerat om sin verksamhet och speciellt den ungdomsgrupp som nu startas. För att göra reklam för ungdomsgruppen har även tre radiointervjuer genomförts, två i Vasa och en i Åbo.

Examensarbetet kommer att användas som grund för verksamheten som stöder HBTQ unga i Österbotten (se bilaga 4). Man kan då säga att målsättningen med arbetet blev mer än jag trodde då arbetet påbörjades. Jag har i slutet av min examensprocess arbetat med att starta upp verksamhet och resultatet blev absolut mer än jag kunde tänka då skrivprocessen var som tyngst.

10 Avslutning

Syftet för examensarbetet var att beskriva faktorer som kan höja och sänka känslan av sammanhang, samt beskriva verksamhet som kan användas för att stöda HBTQ studerande. Efter detta arbete kan jag säga att jag har uppnått arbetets syfte.

Målsättningen för examensarbete var att visa hur riktad verksamhet vid ett universitet eller högskola kan stöda studerande som tillhör sexuella minoriteter. Utgående från resultatdiskussionen i kap. 7 kan jag säga att jag har uppnått målsättningen och svarat på frågeställningarna för arbetet.

Att starta verksamhet, i samband med examensarbets slutprocess, gör att jag kan ha nytta av direkt av examensarbetet som grund för verksamheten. Jag kommer även kunna använda mig av metoder och aktiviteter liknande de som används vid resurscentret vid ECU.

Källor

- Alanko, K., 2013. *Hur mår HBTQI-unga i Finland?* [Online] Ungdomsforskningsnätverket/Ungdomsforskningsällskapet. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/hbtiq_unga.pdf [Hämtat 17.11 2014]
- Antonovsky, A., 1987. *Hälsans Mysterium*. Natur och Kultur.
- Brinkmann S., Kvale, S. 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur
- Decibel. 2014. *Åsikter och Samhället*. [Online] <http://www.decibel.fi/information/karlek-and-sex/sexuell-dragning-hbtiq/asikter-och-samhallet> [Hämtat 18.12 2014]
- Fejes, A., Thornberg, R., 2009 *Handbok i kvalitativ analys*. Liber
- Friedman S., Marshal M., Guadamuz T., Wei C., Wong, C. Saewyc, E., Sall, R., 2011. A Meta-Analysis of Disparities in Childhood Sexual Abuse, Parental Physical Abuse, and Peer Victimization Among Sexual Minority and Sexual Nonminority Individuals. *American Journal of Public Health*, 101 (8), s. 1481-1494.
- Forskningsetiska delegationen. 2014. [Online] www.tenk.fi [Hämtat 10.11 2014]
- Hirsch, A., Carlson, J., Crowl, A., 2010. Promoting Positive Developmental Outcomes in Sexual Minority Youth Through Best Practices in Clinic-School Consultation. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23 (1), s. 17-22.
- Human Rights Campaign. 2014. *Growing up LGBT in America*. [Online] <http://issuu.com/humanrightscampaign/docs/growing-up-lgbt-in-america/1?e=1357809/4804029> [Hämtat 14.11 2014]
- ILGA. 2013 *Annual Report International lesbian, gay, bisexual, trans and intersex association*. [online] [http://old.ilga.org/documents/ILGA Annual Report 2013.pdf](http://old.ilga.org/documents/ILGA%20Annual%20Report%202013.pdf) [hämtat 16.2 2015]
- Isaacs, W., 2000 *Dialogen och konsten att tänka tillsammans*. BookHouse.

Kane, M., 2013. Finding "Safe" Campuses: Predicting the Presence of LGBT Student Groups at North Carolina Colleges and Universities. *Journal of Homosexuality*, 60 (6), s. 828-852.

Keijonen, E., 2014. *Sexuella minoriteter i kyrkan ur ett maktrelaterat perspektiv*. [Online] <http://www.teologia.fi/artikkelit/kirkot-ja-muut-yhteisot/1082-sexuella-minoriteter-i-kyrkan-ur-ett-maktrelaterat-perspektiv>. [Hämtat 18.12 2014]

Lag om införande av diskrimineringslagstiftningen 30.12.2014/1347

Lag om registrerat partnerskap 9.11.2001/950

Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 8.8.1986/609

Lehtonen, J., Mustola, K., 2004. "Eihän heterotkaan kerro..." *Seksuaalisuuden ja sukupuolen rajakäyntiä työelämässä* [Online] http://www.rakennerahastot.fi/vanhat_sivut/rakennerahastot/tiedostot/esr_julkaisu_2000_2006/tutkimukset_ja_selvitykset/03_02-04_eihan_heterokaan_kerro_seksuaalisuuden_ja_sukupuolen_rajakayntia_tyoealamassa.fi.pdf [Hämtat 3.2 2015]

LGBT Resource Office [Online] <http://www.ecu.edu/cs-cas/lgbt/> [Hämtat 14.11 2014]

Olsson, H., Sörensen, S., 2007. *Forskningsprocessen. Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Liber

Outlaw, A., Phillips, G., Hightow-Weidman, L., Fields, S., Hidalgo, J., Halpern-Felsher, B., Green-Jones, M., The Young MSM of Color SPNS Initiative Study group., 2011. Age of MSM Sexual Debut and Risk Factors: Result from a Multisite Study of Racial/Ethnic Minority YSMSM Living with HIV. *Aids patient care and STDs*, 25(1), s. 23- 29.

Regnbågsankan [Online] www.regnbagsankan.fi [Hämtat 16.12 2014]

RFSL, Riksförbundet för sexuellt likaberättigade. [online] <http://www.rfsl.se/> [hämtat 3.2 2015]

Rice, E., Petering, R., Rhoades, H., Winetrobe, H., Goldbach, J., Plant, A., Montoya J., Kordic, T., 2015. Cyberbullying Preperation and Victimization Among Middle-School Students. *American Journal of Public Health*. 105(3), s. 66-72.

Runonen, P. Svårt för sexuella minoriteter I kristna frikyrkor. *Västra Nyland*, 11.3 2013.

Seta rf. [Online] www.seta.fi [Hämtat 16.12 2014]

Toomey, R., Rusell, S., 2012. An Initial Investigation of Sexual Minority Youth Involvement in School-Based Extracurricular Activities. *Journal of Research on Adolescence*. 23(2) s. 304-318.

Västra Nyland, 2013. *Svårt för sexuella minoriteter i kristna frikyrkor*. [online] <http://vastranyland.fi/nyheter/2013-03-11/407226/svart-sexuella-minoriteter-i-kristna-frikyrkor> [Hämtat 18.12 2014]

Yle, 2014. A. *Stora skillnader i gay klimatet mellan Sverige och Finland*. [online] <http://svenska.yle.fi/artikel/2013/08/14/stora-skillnader-i-gayklimatet-mellan-sverige-och-finland> [Hämtat 18.12 2014]

Yle, 2014. B. *Sexuella minoriteter anmäler inte diskriminering*. [online] <http://svenska.yle.fi/artikel/2014/03/04/sexuella-minoriteter-anmaler-inte-diskriminering> [Hämtat 18.12 2014]

Yle, 2013. C. *Många hbtqi-unga känner sig trakasserade i hemmet*. [online] <http://svenska.yle.fi/artikel/2013/11/07/manga-hbtiq-unga-upplever-sig-trakasserade-i-hemmet> [Hämtat 18.12 2014]

Yle, 2014. D. *Finland sämst I norden på rättigheter för hbt- personer*. [online] <http://svenska.yle.fi/artikel/2014/05/14/finland-samst-i-norden-pa-rattigheter-hbt-personer> [Hämtat 18.12 2014]

Bilaga 1

Begrepp

Begreppen är direkt hämtade från Regnbågsankans hemsida och utvalda utgående från relevansen i examensarbetet.

Bisexuell: En person som är sexuellt och/eller emotionellt intresserad av både tjejer och killar.

Bög: en homosexuell man

Cis-person: En person vars könsidentitet är inom normerna för det som kön som registrerades vid födseln. Alltså en som inte är en transperson.

Hatbrott: Ett brott som motiveras av hat mot vissa grupper av människor, p.g.a. hudfärg, sexuell läggning, trostillhörighet ...

Hen: Ett könsneutralt pronomen som används istället för han eller hon, böjs ofta hen, henom, hens. Hen används i sammanhang där personen som beskrivs inte identifierar sig som varken man eller kvinna.

Heteronormativitet: Förväntningar som finns på hur en kvinna eller en man skall vara.

Heterosexuell: En person som blir kär i och/eller attraheras sexuellt av personer av motsatt kön.

Homofobi: En ideologi, uppfattning eller värdering hos en individ, en grupp eller samhälle, som ger en negativ bild av homosexualitet eller mot homo- och bisexuella människor.

Homosexuell: En person som blir kär i och/eller attraheras sexuellt av personer av samma kön.

HBT/HBTQ/HBTIQ personer: Är förkortningen av homo, bi, transpersoner och ett samlingsbegrepp för dessa grupper.

Komma ut: En pågående process där individen kommer ut med sin sexuella – eller könsidentitet till t.ex. familj och vänner.

Könsidentitet: Den identitet som personen själv identifierar sig själv. Ingen annan kan bestämma vilket kön en person har.

Könsuttryck: Är när man genom t.ex. klädstil, frisyr, röst och kroppsspråk kan uttrycka kön.

Outa: Är när man berättar om en persons sexuella läggning eller könstillhörighet för andra som personen ännu inte har kommit ut för.

Pansexuell: En person som är sexuellt och känslomässigt intresserad av "alla" eller "vem som helst".

Queer: Ett perspektiv eller identitet där personen eftersträvar att inga sexualitets eller könsnormer skall vara hindrade för det egna livet.

Sexuell läggning: Ett begrepp som används för att gruppera människor utgående från vem de har förmågan att bli kära eller attraherade av.

Transfobi: Negativa attityder mot transpersoner.

Transpersoner: Är personer som identifierar sig eller uttrycker ett annat än sitt biologiska kön.

Transkönad: En person som inte kan identifiera sig med sitt biologiska kön. En del korrigerar sitt kön genom kirurgiska ingrepp eller hormonbehandling. Transsexuell används i Sverige och Finland som medicinska termer.

Öppen: När en person lever öppet som HBT person.

Begreppen är direkt hämtade från Regnbågsankans hemsida och utvalda utgående från relevansen i examensarbetet.

Bilaga 2

Informationsbrev

Information about qualitative interview study

Purpose and goal

The purpose of the thesis is to describe how informal, but structured meetings and conversations may increase sense of coherence (SOC) among students belonging to a sexual minority, and how a university or a university of applied sciences may support students belonging to sexual minorities.

The goal with the study is to describe the factors that increase SOC among students belonging to a sexual minority, and use the information that I gain when I return to Finland to start up similar activities through Regnbågsankan r.f. in Swedish speaking universities.

Inquire of participation

You are inquired to participate since you are a regular attendee of coffee house and are active within the activities at the LGBT Resource Office. The request is to interview you about your experiences on campus and participation in different activities hosted by the LGBT Resource Office. Your answers will be recorded and handled with confidentiality. The answer recordings will be erased when the thesis is complete. Participation in this study is voluntary, you can desist from participating at any time and discontinue the interview without any explanation.

Usage of data

The interview will be used in a study for a bachelor's thesis in the degree program for Civic Activity and Youth Work. The result will be published at theseus.fi and when it's published individuals will not be able to be identified.

More information, answers, and questions are given by:

Julia Nyback
Maresvägen 8,
65870 Björköby, Finland
+358 44 5170 107

Mona Bischoff, Head of Program
Nunnegatan 4
20700 Åbo, Finland
+358 44 7623 340

Bilaga 3**Intervjufrågor****Interview questions**

Questions for the thesis; what decrease and increase sense of coherence among LGBT students, and what methods can be used to support LGBT students.

Private life:

1. Could you please describe what is meaningful to you in your daily life?
2. Could you please describe what makes you feel left outside?
3. Could you please describe what makes you feel good and accepted?
4. How would you describe your relation with your family?
5. How would you describe your relation with friends?
6. If you have a significant other, could you please describe what they means to you?

Studies at campus:

7. Could you please describe situations that is or have been hard or uncomfortable to you as an LGBT student?
8. Could you please describe your experiences as an LGBT student at campus?
9. Could you please give examples of what kind of activities have made you feel good during your studies on campus?

LGBT Resource Office:

10. Could you please describe what the LGBT Resource Office means to you?
11. Could you please describe how the other students in the office in making you feel?
12. Could you please describe what it means to you to be a part of events hosted by the LGBT resource office?
13. Could you please describe what Coffee House means to you?
14. Do you think having Coffee House once a week is enough, or 1.5 hours per meeting?
15. Could you please describe what role the leaders of Coffee House have and the other attendants?

Bilaga 4

Modell för verksamhet i Finland

En visualisering av resultatet och en modell över hur resultatet påverkar utformandet av HBTQ verksamheten i Vasa.

